

Halal-tv, haram enligt mediedebatten?

En studie av debatten om Halal-tv i svensk dagspress

Av Anton Schindelar & Daniel Wahlström
MK 1500 Examensarbete Vt 2009
Medie & kommunikationsvetenskap
Göteborgs Universitet

ABSTRACT

- Titel:** Halal-tv, haram enligt mediedebatten? - En studie av debatten om Halal-tv i svensk dagspress
- Författare:** Anton Schindelar och Daniel Wahlström
- Uppdragsgivare:** SVT
- Kurs:** Examensarbete i Medie- och kommunikationsvetenskap vid institutionen för journalistik och masskommunikation, Göteborgs universitet.
- Termin:** Vårterminen 2009
- Handledare:** Britt Börjesson
- Sidantal:** 47 +bilagor
- Syfte:** Att undersöka debatten om Halal-tv.
- Metod:** Kvantitativ innehållsanalys och kvalitativ innehållsanalys.
- Material:** Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen, Göteborgs Posten, Helsingborgs Dagblad, Metro Göteborg, Nerikes Allehanda, Svenska Dagbladet, Västerbottens-Kuriren under oktober, november och december 2008.
- Huvudresultat:** Vi har funnit att debatten om Halal-tv var som störst efter det att första programmet sänts och sedan avtar redan efter en vecka. De som var aktiva i debatten var företrädesvis personer engagerade i frågor med anknytning till religion och minoritetsgrupper. En annan stor grupp var tv-krönikörer i de tidningar vi studerat. De flesta artiklarna var negativt inställda till programmet och handlade främst om programledarna, religion och SVT. Debatten var delvis stereotyp där programledarna framställdes som tre unga kvinnor i slöja och företrädare för politisk islam.

EXECUTIVE SUMMARY

In the fall of 2008 Swedish national public service channel SVT 1, began to broadcast the program Halal-tv. The program involves three Swedish Muslim women whom in seven episodes give their opinions about subjects such as class, religion, sex equality and alcohol among other things. This program evoked immediately a debate, even before the first episode was broadcasted. By commission of SVT the aim of our research is to examine this debate, by focusing on the activity in Swedish newspapers during the time of the season of Halal-tv.

The research is divided into two parts. The initial part consists of a quantitative analysis of content in nine newspapers. The newspapers were Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen, Göteborgs Posten, Helsingborgs Dagblad, Metro Göteborg, Nerikes Allehanda, Svenska Dagbladet, and Västerbottens-Kuriren. With this quantitative analysis of content we were possible to get a survey of the debate. We have examined the extent of articles and looked at the different dates when they were published. The results show that there are a total of 136 articles during the period from the first publication in October to the end of December. Even though there are some articles published before the first episode, the majority of articles are published after that that the first episode has been broadcasted. The main explanation of the high quantity of published articles at this time is due to a confrontation seen in the first episode between the principal actresses and one of the episode's guest Carl Hamilton. The confrontation emerged when two of the principal actresses rejected to shake hands with Hamilton because of religious restrictions. As the program continued on after this rise of debate, the interest for Halal-tv started to decrease.

We also observed that most of the articles in some way or another have a negative attitude towards the program. 44 per cent of the articles have a negative attitude whilst 20 per cent have a positive attitude towards the program. The most discussed issues concern religion, the principal actresses and SVT 1 and the role of Swedish public service. One writer, Dilsa Demirbag-Sten distinguishes herself by writing six articles and is thereby the most active writer of articles.

As we could see in the quantitative analysis the top three most discussed subjects were religion, the principal actresses and SVT 1. The second part of our research takes a closer look at some of the articles to get a deeper understanding of the actual matter of the debate. The method used here is an ethnographic content analysis (ECA) which is a qualitative method of content analysis. The analysis's units consisted of five of the former nine newspapers, selected according to their high numbers of published articles concerning the three subjects mentioned above.

The results suggest several causes which have triggered off the debate. Among the positive articles the writers focus on the importance of letting minority groups' perspectives and experience be a part of the media and thus, be a part of society. The positive writers see the program as an opportunity for Muslims to speak for themselves and not only be spoken of by others.

The positive articles are in general also more focused on the principal actresses' personal qualities. The principal actresses are portrayed as opposite to the established stereotypes where Muslims women wearing a headcloth are regarded as oppressed under patriarchal religious restrictions.

Among the negative articles there are above all two main causes for the debate. Firstly, there are a big number of articles criticizing the quality of the program. The writers consider the argumentation and the questions at issue to be superficial. They are also negative towards the lack of knowledge which they claim the three principal actresses have. The criticism is not only focusing on the three principal actresses but also on the idea of the program and the production in its whole.

Secondly, the criticism concerns the bias of SVT. We regard this to be the main cause of the majority of the negative articles. As noted earlier, there are articles that have already been published before the first broadcasted episode. Our observations show that a part of these articles concern the choice of the principal actresses and the picture they mediate of Muslims through Halal-tv. Generally the criticism concerns the casting made by SVT when choosing the three principal actresses. They all wear headcloths, two of them do not shake hands with men and finally one of the principal actresses, Cherin Awad, has made a statement concerning the religious Islamic sharia-laws which attracted much attention. All this resulted in SVT 1 being accused of letting political Islamist propagate in public service television. Since the Swedish Radio- and TV-act prohibits channels of the public service to be biased, several reports were sent to the Broadcasting Commission. Even though the Broadcasting Commission decided Halal-tv to be not guilty of any of the verdicts, the criticism of the program continued.

A large majority of the negative articles are written by writers who in some way have similar experience as the principal actresses. For example they have been brought up in countries where Islam is the State established religion, they are immigrants or in another way part of a minority in Sweden. A large number of the writers are also committed to different organizations working with minority group issues and religious oppression issues. It appears that these writers are, to a greater extent than other writers, aware of the connection between the three principal actresses and fundamentalist Islam.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	1
1.0 Inledning	2
2.0 Bakgrund	3
2.1 Halal-tv	3
2.2 SVT	4
3.0 Problemformulering	5
3.1 Problematisering	5
3.2 Syfte och frågeställning	6
4.0 Tidigare studier	7
4.1 Stereotyper i medierna	7
4.2 Invandrar personer som journalister	8
4.3 Män och kvinnor i medierna	9
4.4 Muslimer i England	10
5.0 Teori	11
5.1 Diskurs	11
5.2 Andrande	11
5.3 Multikulturalism	12
5.4 Genreteori	12
5.5 Nyhetsvärdering och nyhetsurval	13
6.0 Metod	15
6.1 Urval	15
6.2 Så här genomförde vi undersökningen	17
6.2.1 Kvantitativ undersökning	17
6.2.2 Den kvalitativa undersökningen	18
7.0 En överblick av debatten	21
8.0 Debatten om Halal-tv	29
8.1 Före första programmet	29
8.2 Första programmet	34
8.3 Fjärde programmet	38
8.4 Sjunde programmet	40
9.0 Slutdiskussion	42
9.1 En viktig fråga, men vad gick fel?	42
9.2 Fortsatt forskning	43
Referenser	44
Bilagor	48
Bilaga A - Kodbok för den kvantitativa innehållsanalysen	48
Bilaga B - Frågor till den kvalitativa innehållsanalysen	51

1.0 INLEDNING

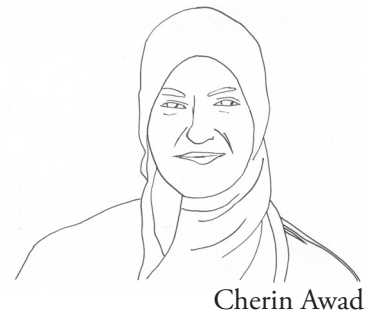
Under hösten 2008 sändes Halal-tv på SVT, redan innan första programmet sänts startade debatten i svensk dagspress. Debatten blev en snackis och inledningsvis var programmet ganska omdebatterat på ledarsidor och i krönikor. En journalist omnämde Halal-tv som årets mest omdebatterade program och en annan journalist på Aftonbladet använder Halal-tv som ett begräpp när han skriver om Talibanerna i Afghanistan: »Efter ett slag hade de gjort Halal-tv av hela landet och tagit makten i Kabul.« De starka känslorna om Halal-tv resulterade också i 33 anmälningar till granskningsnämnden, som friade i samtliga fall.

Vi har i vår uppsats valta att studera den nyhetsrapportering och debatt som förekommit i svensk dagspress, vill du veta mer om debatten är det bara att fortsätta läsa...

2.0 BAKGRUND

2.1 Halal-tv

SVT sände under fjärde kvartalet 2008 en ny programserie under namnet Halal-tv. Programserien som sändes i sju delar inleddes den 3:e november 2008. Det programmet kretsade runt var tre unga muslimska kvinnor Cherin Awad, jurist, Dalia Azzam Kassem, nästan färdigutbildad läkare och Khadiga El Khabiry, tandsköterska, som gav sin bild av Sverige. I form av huvudrollsinnehavare diskuterade de olika samhällsfrågor och intervjuade makthavare och offentliga personer som kunde kopplas till ämnena som diskuterats. Huruvida de är programledare eller huvudrollsinnehavare är en del av debatten. Nästan alla artikelförfattarna beskriver dem som programledare och därför har även vi valt att omnämna de som detta i uppsatsen.

Halal-tv avsnitt för avsnitt

2008-11-03	Program 1: handlade om klass
2008-11-10	Program 2: handlade om jämställdhet
2008-11-17	Program 3: handlade om skönhetsideal
2008-11-24	Program 4: handlade om alkohol
2008-12-01	Program 5: handlade om sex
2008-12-08	Program 6: handlade om vad invandringen kostar
2008-12-15	Program 7: handlade om idrott som religion
2008-12-22	Program 8: ersattes av debattprogrammet »Efter Halal-tv«

Det sista avsnittet av Halal-tv utgick den 22:e december och ersattes av ett extra insatt debattprogram som hette Efter Halal-tv. I programmet deltog bland andra de tre programledarna Cherin Awad, Dalia Azzam Kassem, och Khadiga El Khabiry, och representanter för SVT, Robert Olsson programbeställare men även den tidigare programgenrechefen Ozan Sunar och ordförande för Sveriges muslimska råd Helena Benaouda.

2.2 SVT

Sveriges television (SVT) är en del av public service, som i Sverige är det samlade namnet på radio och TV i allmänhetens tjänst. SVT regleras av Radio- och TV-lagen, Sändningstillståndet samt Yttrandefrihetsgrundlagen. SVT ska vara reklamfri och oberoende TV, fritt från kommersiella, politiska och andra intressen. I debatten om Halal-tv är det några punkter av Radio- och TV-lagen som är viktiga att nämna här för att ge en bakgrund till det som diskuteras i debatten. De punkter ur Radio- och TV-lag (1996:844) som är viktiga är följande:

3 kap. Sändningar av TV-program och andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio

4 § Vid beviljande av tillstånd att sända TV-program ska det särskilt beaktas att sändningsutrymmet ska kunna tas i anspråk

1. för olika programtjänster så att sändningarna kommer att tilltala olika intressen och smakriktningar,

7 § Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio får förenas med villkor som innebär att sändningsrätten ska utövas opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrandefrihet och informationsfrihet ska råda i ljudradion och televisionen. Lag (2007:1289).

8 § Ett tillstånd att sända TV-program eller andra ljudradioprogram än närradio och lokalradio får förenas med villkor om skyldighet att sända ett mångsidigt programutbud,

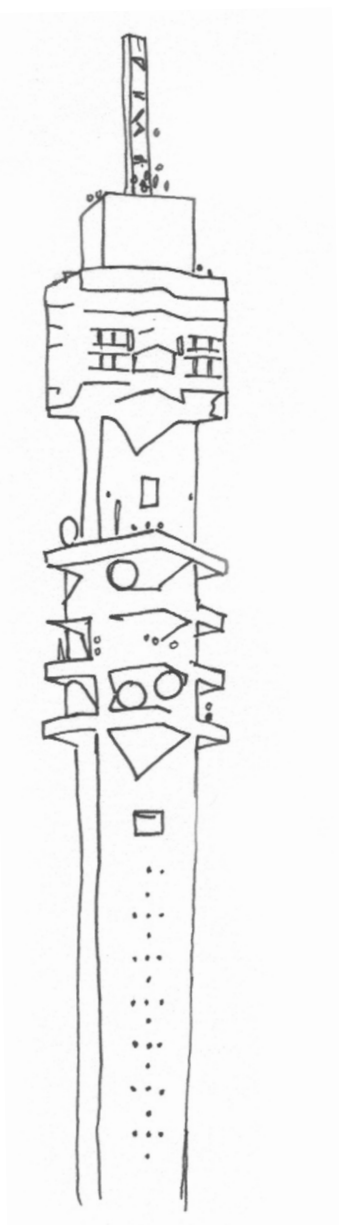
6 kap. Sändningarnas innehåll m.m.

1 § Den som sänder TV-program eller som sänder ljudradioprogram efter tillstånd av regeringen skall se till att programverksamheten som helhet präglas av det demokratiska statskicketets grundidéer och principen om alla människors lika värde och den enskilda människans frihet och värdighet.

5 § I sändningar för vilka villkor om opartiskhet gäller får det inte förekomma meddelanden som sänds på uppdrag av någon annan och som syftar till att vinna stöd för politiska eller religiösa åsikter eller åsikter i intressefrågor på arbetsmarknaden.

Att sådana meddelanden skall anses som annonser framgår av 7 kap. 1 §.

(riksdagen.se 2009)

3.0 PROBLEMFÖRMULERING

Med Halal-tv prövade SVT ett nytt programformat. I Holland hade man tidigare visat en programserie som hette »de Maiden van halal« och det var med inspiration från den serien man gjorde Halal-tv. I Sverige väcktes snabbt en debatt kring Halal-tv. Studien syftar till att undersöka vad som egentligen gav upphov till denna debatt och vad debatten handlade om.

3.1 Problematisering

Problematisering ur företagets perspektiv

Redan innan första programmet hade sänts upplevde SVT att en debatt hade börjat ta fart i svensk dagspress kring programmet. Debatten avtog dock inte under hösten och proportionerna av debatten blir tydliga inte minst genom det extra insatta debattprogram som SVT valde att göra om Halal-tv. Producenten av det extra insatta debattprogrammet beskrev Halal-tv debatten som en infekterad fråga. (Laquist, 2008-12-20) Trots meningsskiljaktigheter mellan de som försvarade programmet och de som kritiserade det tycks de flesta ändå vara överens om är hur viktig debatten var. Men varför var den viktig?

Från en demokratisk synvinkel är det viktigt att frågor och intressen som rör minoritetsgrupper i samhället ges utrymme i medierna. Att ge utrymme för ett ämne i tv innebär dock per definition att något annat inte får plats eller väljs bort. Det är med hänsyn till nyhetsvärderingens logik därmed inte helt problemfritt för SVT att ge plats åt ett tv program som fokuserar på enskilda intressegrupper. SVT har som public service media vissa skyldigheter att belysa och representera minoriteter i samhället. Har debatten om SVT:s satsning på Halal-tv bidragit till en mer nyanserad bild och ökad förståelse för en av dessa minoriteter?

SVT vill därför få svar på vad debatten om Halal-tv handlade om.

Problematisering ur ett akademiskt perspektiv

Det finns en akademisk relevans med att göra en studie som tar upp en offentlig debatt om minoriteter i samhället. Medierna är en viktig faktor i produktion och reproduktionen av kulturella normer och värderingar. Därav är det av stor vikt att undersöka deras representation av minoritetsgrupper.

Dels kan studien bidra till att belysa rådande åsikter om såväl mediernas funktion som föreställningar och attityder till olika minoritets grupper i samhället som exempelvis religiösa grupper. Mycket av tidigare forskning har främst rört nyhetsgenren. Som exempel på forskare som har ägnat detta ämne mycket tid kan Kent Asp, Ylva Brune och Birgitta Löwander nämnas. Även om detta kanske inte är obefogat, exempelvis påpekar Edström och Nordberg att nyhetsutbudet är omfattande och har en normerande funktion som gör dem mäktiga, kan emellertid en studie av andra genrer tillföra ytterligare kunskap och ge ett bredare perspektiv om representation och diskriminering av minoritetsgrupper i svenska medier. Resultatet från Edströms och Nordbergs studie ger förhoppningar om en mer optimistisk framtid.

(Edström, Nordberg, 2005, s.311)

3.2 Syfte och frågeställning

Syfte

Vi har som syfte att undersöka debatten om Halal-tv. Vi vill se närmare på vilka aktörer som framträder, vad de säger och i vilken form. Det är inte så mycket Halal-tv som är vårt studieobjekt som vilka värderingar och föreställningar som framträder i debatten om programmet. Frågeställningarna för vår studie är:

– *Hur ser debatten i dagspressen ut innan Halal-tv har börjat sändas?*

Hur ser artiklarna om Halal-tv ut i dagspressen innan programmet börjat sändas och innan presskonferensen ägde rum i slutet av oktober? En hypotes vi har är att den debatt som inleds innan programmet kan bidra till att forma den debatt som följer efter första avsnittet.

– *Vad är bilden av Halal-tv i svensk dagspress under 2008?*

Att ett program kan skapa mycket debatt har vi sett flera gånger tidigare, men vad är det med just Halal-tv som varit så upprörande? Vilken bild har skapats av Halal-tv i svenska dagstidningar? Vilka personer är aktiva i debatten? Är det så att det är det faktum att de tre programledarna i Halal-tv är kvinnor och troende muslimer med slöja som väcker uppmärksamhet?

4.0 TIDIGARE FORSKNING

4.1 Stereotyper i medierna

Marina Ghersetti, som är prefekt och Anna Levin som är doktorand vid JMG vid Göteborgs universitet har tillsammans skrivit förstudien »Muslimer och islam i svenska nyhetsmedier«. Deras slutsats är att:

» Starkt troende muslimer beskrivs som farliga och terrorbenägna. Muslimska attribut mystifieras, både hos enskilda personer och hos den muslimska kulturen som helhet. Förenklingen och schabloniseringen präglar också hur några av händelseförloppets centrala aktörer beskrivs.«

(Levin, 2002, s.26)

En annan forskare som har varit sysselsatt inom samma område är Ylva Brune, universitetslektor vid institutionen för kommunikation och design vid Kalmar högskola. Bland annat har hon studerat mediebilderna av män och kvinnor med invandrarbakgrund. Hon ser framförallt tre stereotyper som är vanliga när det gäller framställningen av invandrarkvinnor i medierna. Stereotyperna är del av en narrativ logik där kvinnan i det inledande stadiet lever under förtryck från tradition och tvång. Under det första stadiet står hon i kontrast mot »svenska flickor« eller »alla andra«. I det andra stadiet har invandrarkvinnan frigjort sig från familjens förtryck och framställs i medierna som sminkad, trendigt klädd och just frigjord. I det tredje stadiet menar Brune att invandrarkvinnans frigjordhet från familjen blivit offentlig vilket har resulterat i att hon blivit ett offer, levande eller död. Logiken innebär att invandrarkvinnan offerar det som förbinder henne med det ickesvenska, det vill säga hon offerar sin bakgrund för det »eftersträvansvärda svenska«. I sin roll som offer blir hon därmed samtidigt en hjälte med goda egenskaper som mod, styrka och stolthet. (Brune, 2004, s.80)

Överlag framstår det som att negativa skildringar av invandrare dominerar i medierna. Brune menar även att det är en stor fokusering på invandrares problem i skolan och att dessa svårigheter närmast framställs som egenskaper hos gruppen. (Brune, 2004, s.68)

Journalisten Lasse Sandström skriver i »Rosengård i medieskugga« att den stereotypiska bilden av invandrare i svensk media är just uppdelningen i vi och dem och att medierna istället borde fungera som en »katalysator för förändring«, att skapa ett gemensamt vi. Sandström för även en diskussion i boken med sju experter på området bland andra Ylva Brune, Masoud Kamali, professor i social rätt, Paul Lapalainen, jurist och utredare i den statliga utredningen om strukturell diskriminering, som menar att »Tidningar fungerar som en barriär för integration, de skriver enbart för svenskar«. Att tidningarna fungerar som en barriär är på grund av att de reproducerar bilden av de andra. (Sandström, 2004, s.68f)

Ylva Brune har undersökt tre svenska dagstidningar och hur invandrare beskrivs i SOU-rapporten »Mediernas vi och dom - Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen« från 2006. I kapitlet »Den dagliga dosen. Diskriminering i Nyheterna och Bladet«, har Brune studerat de artiklar som tar upp frågor runt flyktingar, personer eller grupper som ses som invandrare under en tvåveckorsperiod i Dagens Nyheter, Aftonbladet och Sydsvenskan. Brune har precis som vi

7

valt att använda sig av »andrande« vilket gör detta kapitel intressant. Bland annat har Brune systematiskt undersökt tidningens olika delar där artiklarna publicerats och här sammanfattat de olika delarnas bild av »de andra«. Även om vi endast kommer studera debatten om Halal-tv så anser vi att Brunnes undersökning bidrar till att skapa en ökad förståelse. Dock skiljer sig vår uppsats från Brunnes studie då hon skildrat tidningarnas rutinmässiga bevakning av dessa frågor medan vi har sett på den debatt som kretsade runt Halal-tv. Det Brune kommer fram till är att invandrare i stor utsträckning osynliggörs och att andrande frodas i brottsjournalistiken och i frågor som rör flyktingfrågor. Redaktionerna tycks medvetet arbeta med att inkludera de andra, men detta i tidningarnas mjuka delar så som nöje, kultur och konsument relaterade artiklar. Brune skriver att om svenska medier ska lyckas med den inkluderingsstrategi som tycks råda måste det bli mer än ett kosmetisk inkluderande och menar att antirasistiska frågor lyser med sin frånvaro i de granskade tidningarna. (Brune, 2006)

Håkan Hvitfelt professor på JMK vid Stockholms universitet visar upp en ganska entydig bild på hur mediernas innehåll ser ut när det gäller islam och muslimer. Forskning gjord i början av 1980-talet av TT-telegram visade att beskrivningar av islam ofta är negativt präglade. Bland annat handlar det om politiskt våld och förtryck, kvinnor framställs som näst intill enbart underordnande och att de är fanatiska. Den generella bilden som framträder visar sig vara väldigt våldsam och hotfull. (Brune, 1998, s.75ff)

Hvitfelt gör också ett intressant påpekande då han visar hur medierna ofta använder sig av ett symbolspråk vid framställningen av islam och detta i mycket större utsträckning än man gör vid andra tillfällen. Följden blir att den alltmer negativa mediebilderna av islam, som Hvitfelt har kunnat påvisa, också bidrar till att dessa symboler får negativa associationer. Förklaringen till förekomsten av de många symbolerna ser Hvitfelt i mediernas arbetssätt som han menar karakteriseras av förenklade angreppssätt som till exempel stereotyper och symboler. Förekomsten av symboler fyller samma funktion som stereotyper då de båda vägleder läsaren till särskilda slutsatser och tolkningar.

Man kan också se symbolerna som en del av olika mallar vilka kategoriserar händelser och personer. Dessa mallar är ofta förutbestämda och definierar beskrivningen av en händelse eller en person, oaktat vad som verkligen har hänt. Det är också en del av den journalistiska arbetsprocessen, eftersom verkligheten allt som oftast är omfattande och svårgripbar. (Brune, 1998, s.82f)

4.2 Invandrar personer som journalister

Personer med invandrarbakgrund framställs i medierna, i mindre utsträckning än personer med svensk bakgrund. (Edström, Nordberg, 2005, s.288, Brune 2004, s.18) När dessa personer väl framställs rör det sig oftast om vissa återkommande karakteristiska teman. (Runsten, 2006, s.205) Än mindre vanligt är att personer med invandrarbakgrund figurerar som programledare. I det hänseendet är Halal-tv normbrytande. Djerf-Pierre och Levin studie visar att invandrarbakgrund överlag har en negativ påverkan på personens möjligheter att ta sig in i mediebranschen och framförallt när det gäller en högre nivå, en så kallad elitnivå. De urskiljer fyra möjliga vägar för att nå elitnivå: »genom särorganisering (t ex minoritetsmedier), genom grupprepresentation, genom internationaliseringen av arbetslivet samt en karriär på lika villkor som infödda där den etniska bak-

grunden saknar betydelse«. (Djerf-Pierre, Levin, 2005, s.175) Mest slående är att ingen av respondenterna menar att deras bakgrund är betydelselös, vilket innebär att en karriär på samma villkor som svenskfödda personer är att betrakta som en omöjlighet. Även medieeliten själva menar att en invandrarbakgrund är negativ för en persons chanser att ta sig fram i branschen. Med övervägande klarhet framstår det som att vägen genom grupprepresentation erbjuder den största möjligheten att komma in i mediebranschen. (Djerf-Pierre, Levin, 2005, s.176ff) Grupprepresentation avser att den starkaste orsaken till rekrytering finns i personens bakgrund. Personens bakgrund förknippas med vissa förväntade egenskaper som han eller hon antas dela med andra personer med liknande bakgrund.

Monika Djerf-Pierre, docent i medie- och kommunikationsvetenskap och Levins resultat stämmer på många punkter väl överens med personerna i Halal-tv. Vidare kan vi se att resultatet från undersökningen Journalist 2000 i en jämförelse med programledarna i Halal-tv får stöd på en rad punkter. Resultatet visar bland annat att personer med invandrar bakgrund oftast var akademiker eller övre medelklass, att de tillhörde lägre medelåldern, de jobbade som programledare, producent eller fotograf och framförallt jobbade de inom public service. (Djerf-Pierre, Levin, 2005, s.172f)

Nyhetstexter konstitueras av en inneboende narrativ logik som Brune menar består av »en huvudkonflikt (vinna-förlora, frihet-tvång, liv-död, ordning-kaos), en personifikation av goda och onda krafter och en iscensättning av verklighetsnära detaljer som stöder historien och mediets ögonvittnesstatus«. (Brune, 2004, s.57)

Brune visar på de maktdimensioner som finns i nyhetsberättandet. Det innebär en ideologisk makt att vara med, exempelvis som källa i nyhetsberättandet och på så sätt definiera nyhetens betydelse. På samma sätt är det en maktlös situation att endast vara föremål i nyhetsberättandet. (Brune, 2004, s.58)

Tidigare gjord forskning bekräftar gång på gång att de som för invandrades talan i medierna sällan är invandrarna själva utan oftare är det representanter från majoritetsbefolkningen med en viss elitstatus så som tjänstemän och politiker. De gånger invandrare själva får komma till tals i medierna är det vanligt att de framställs som representanter för en hel grupp och för att bekräfta rådande föreställningar om gruppen. (Lappalainen, 2005, s.141)

I fallet med Halal-tv står det klart att programledarna är rekryterade på grund av deras bakgrund och egenskaper som tre troende muslimska tjejer med slöja.

4.3 Män och kvinnor i medierna

Gunilla Jarlbro diskuterar och studerar hur män respektive kvinnor framställs och gestaltas i medierna, i boken »Medier, genus och makt«. Bland annat skriver Jarlbro om begreppet symboliskt våld. Detta symboliska våld fungerar som en maktstrategi, där den ena parten utöver ett maktövertag gentemot den andra. Genom att ge kvinnorna privata egenskaper och inte beskriva dem i deras offentliga roll blir de inte lika viktiga som männen som allt som oftast bara beskrivs i deras offentliga roll. Jarlbro skriver vidare att detta inte bara används utav manliga journalister utan även av kvinnliga och ett sätt att göra detta är genom att fokusera på hur personerna exempelvis är klädda eller ser ut. Detta blir ett sätt att offentligt kränka kvinnor i medierna utan att någon höjer på ögonbrynen. (Jarlbro, 2006, s.39ff)

4.4 Muslimer i England

Pnina Werbner professor i sociologi vid Keele university beskriver i sin artikel en utveckling av det offentliga samtalet i England, där muslimer har gått från att ha varit en relativt okänd och perifer grupp till att ha blivit en nationell och högst märkbar grupp.

Hon beskriver vidare hur händelser runt om i världen har gett avtryck i den muslimska diasporan i England. Det rör sig då om händelser med internationella politiska konflikter inte minst i mellanöstern regionen. De har lett till att även de lokala grupperna av muslimer i England har blivit påverkade av allt mer radikala muslimska strömningar. Det här märks på en rad områden, bland annat genom att man adopterar muslimska ritualer och kläder. Det märks också genom de många konfrontationer som uppstod i samband med att boken *Satans verserna* av Salman Rushdie publicerades och krigsutbrotten i Irak och Afghanistan. Det är ovanligt, påpekar Werbner att de lokala pakistanska ledarna i England framträder i medierna för att tala om exempelvis erfarenheter av rasism i vardagen. Snarare handlar det vid dessa tillfällen om nationella händelser i deras hemland eller om internationella händelser som konflikten i Palestina. (Werbner, 2009, s.21f)

5.0 TEORI

Vi har använt oss av en del olika teorier som har hjälpt oss åskådliggöra förekommande uppfattningar, normer och värderingar. Nedan följer en kort genomgång av de förekommande teorierna som vi har bedömt är intressanta och användbara i vår operationalisering av studiens syfte. Till att börja med ska vi ta upp diskursteorier.

5.1 Diskurs

Vi utgår ifrån en definition där diskurs har betydelsen av ett tal eller samtal i vilket ett jag tilltalar ett du. Jaget eller berättaren utför därmed en handling, en narration. (Gripsrud, 2002, s.248ff) Denna handling kan analyseras som meningsskapande, då varje diskurs har sitt språk och därmed konstruerar en egen uppfattning som typisk för den specifika diskursen. En diskursanalys möjliggör därmed för oss ett sätt att upptäcka hur människor erfar och uppfattar sin tillvaro. (Creutz-Kämppi, 2008, s.307)

5.2 Andrande

Två medieforskare som använder sig av begreppet andrande för en diskursanalys är Kristina Boréus som är docent och universitetslektor i idéhistoria vid Stockholms universitet och Karin Creutz-Kämppi som är forskarassistent vid Centret för forskning om etniska relationer och nationalism (CEREN), vid Helsingfors universitet. Båda författarna definierar begreppet som en identifikations- och avståndsmarkör. Med avstånd menas här främst ett fiktivt avstånd mellan ett tänkt »vi och dem« förhållande. Andrande är en handling som fokuserar på skillnader mellan individer och grupper. Man skulle kunna säga att det råder positivt samband mellan förekomsten av andrande i texter och avståndet mellan »vi och dem« . (Boréus, 2001, s.31) Man kan se en skillnad mellan författarna, Cruetz-Kämppi menar att andrande bör uppfattas som ett maktuttryck som hela tiden lägger fokus på att se skillnader. Huruvida det är en skillnad och var i den skillnaden består är ett privilegie den starkare sidan har, som är den som får definiera de andra. (Creutz-Kämppi, 2008, s.297) Boréus å andra sidan påpekar att andrande inte i sig själv är något negativt utan snarare är det att uppfattas som något naturligt, dessutom är det inte en ensidigt negativ handling. Även om andrande fokuserar på skillnader lyfter hon fram exempel då dessa skillnader kan vara åtråvärda och något man ser upp till. (Boréus, 2001, s.32)

När det gäller normer och värderingar hos oss själva är dessa ofta svåra att konkret visa på. Oftast märks dessa först när någon bryter mot dem. Detta gäller även i medierna. Brune har visat på hur medierna skapar »vår« självbild i kontrast till »de andra«. (Lappalainen, 2005, s.135)

Irene Molina har visat att »de andra« som grupp har skiftat över tid i nyhetsartiklar. Man slår dock samtidigt fast att de alltid har fyllt samma funktion, det vill säga att utgöra en negativ motpol till »oss«. (Lappalainen, 2005, s.135f)

Det är emellertid viktigt att ha i åtanke att texterna inte visar att dessa skillnader faktiskt existerar. Snarare finns »vi« som en föreställd gemenskap. Brune menar att andrande är en produkt av »naturliga antaganden« och utgångspunkter och en oreflekterade användning av framställningsmodeller eller »tolkningspaket«. (Brune, 1998, s.31, Brune, 2004, s.58)

I vårt fall kan andrande på ett mycket direkt sätt användas för att analysera vad Boréus kallar diskursiv diskriminering i debatten om Halal-tv. Konkret handlar det om att i en textanalys leta efter refererande eller beskrivande ord av en grupp. (Boréus, 2001, s.32) Att tidigare forskning dessutom har visat att det har varit mycket vanligt att relatera till invandrare som de andra, ger en ökad relevans åt begreppet. (Edström, Nordberg, 2005, s.289) Genom användningen av andrande i vår analys har vi kunnat se om dessa tendenser även gör sig gällande i vårt fall.

5.3 Multikulturalism

Pierpaolo Donati, professor i sociologi vid universitetet i Bologna, är kritisk till multikulturalism. Problemet med multikulturalism är att det är en ideologi som förespråkar moral och värde relativism, i vilken man säger att alla kulturer är lika värda och har lika mycket rätt att finnas till.

Det mångkulturella samhället accepterar en kulturell pluralism, men utan att kunna ifrågasätta eller värdera handlingar eller åsikter. Omdömeskunskapen, som Donati kallar den, som annars kan hjälpa oss att bedöma rätt och fel vid konflikter, kännetecknas inom mångkulturalismen av dels en kulturell determinism, vilket innebär att all kunskap är betingad av sin kulturella kontext och i den betydelsen rätt och riktig. För det andra förnekar den på samma sätt också möjligheten att ge moraliska omdömen om människors handlande. Genom att fokusera på kulturella skillnader skapas en ständigt underliggande orsak till konflikter mellan människor. (Donati, 2009, s.59ff)

5.4 Genreteori

Genreteori har sitt ursprung inom litteraturvetenskapen men har fått ökat inflytande inom medieforskning. I vårt arbete använder vi oss av genreteori för att analysera och förklara dels produktionen av texter och dels förväntningar och effekter hos publiken. André Jansson, professor i medie- och kommunikationsvetenskap vid Karlstads universitet menar att en viktig funktion som genrer har är att de definierar innehållet i texterna. Tillsammans med diskursteori har genre en stor inverkan på till exempel nyheters innehåll och form.

En viktig egenskap hos genrer är att de skapar förväntningar hos läsaren. I och med att alla genrer är förknippade med ett visst innehåll skapas på så sätt en förväntning hos publiken att genren lever upp till sitt namn, det vill säga inkluderar ett visst innehåll av ämnen. Dessa så kallade genrekonventioner är baserade på en konsensus mellan producent och publik och verkar oftast på ett omedvetet plan hos publiken. Det är först när någon bryter mot dessa konventioner som de blir tydliga.

Inom framförallt journalistiska texter är denna konsensus stabilitet av extra vikt då de eftersträvas en så klar nyhetsförmedling som möjligt. En nyhetstext som utmanar traditionella journalistiska konventioner skulle med största sannolikhet försvåra läsandet och skapa förvirring hos publiken. En nyhetstext ska inte sätta publikens genrekompetens på prov. (Jansson, 2002, s.78ff)

Genrer kan även fungera som ett instrument för ideologisk kontroll och reproduktion. Deras funktion som formaliserade teckensystem bidrar till en statisk syn på grundläggande samhälleliga värderingar. På ett manipulativt sätt kan genrer neutralisera människors uppfattningar om normalt och onormalt. (Jansson, 2002, s.87f)

Vi kan därmed säga att genren styr innehållet av det diskursiva samtalet mellan läsare och text. Men det finns också i sin tur många aspekter som styr genrerna. När det gäller nyhetsgenren är det kanske främst nyhetsvärdering och nyhetsurval.

5.5 Nyhetsvärdering och nyhetsurval

Teorier om nyhetsvärdering och nyhetsurval är relevant för oss ur två perspektiv. Å ena sidan studerar vi tidningsartiklar. Dessa är en del av dagspressen och det dagliga urval som görs på redaktionerna. Vilka artiklar som kommer med och inte kommer med har många av sina förklaringar i teorier om nyhetsvärdering och nyhetsurval. Å andra sidan studerar vi indirekt också ett tv-program, vilket har andra förutsättningar för produktion. SVT gör inte något nyhetsurval när de väljer att sända Halal-tv. Däremot är programmet en produktion som har gått igenom en värderingsfas och man har varit tvungen att motivera valet av programmet, både innan och under säsongen. En förklaring av innehållet i SVT:s kanaler bör också ta hänsyn till sändningstillståndet. Som public service kanal har SVT ett sändningstillstånd med ett tillhörande avtal att förhålla sig till och det ger rimligen avtryck i deras nyhetsvärdering. I sändningstillståndet står det bland annat att: »Verksamheten ska präglas av oberoende och stark integritet och bedrivs självständigt i förhållande till såväl staten som olika ekonomiska, politiska och andra intressen och maktsfärer i samhället.» Det här innebär att SVT inte ska ensidigt stödja enskilda grupper eller grupperns intressen i samhället. Dock försvåras förhållningsreglerna något om man tar hänsyn till bland annat paragraf 14 där det står att »SVT skall beakta språkliga och etniska minoritetens intressen«. (www.grn.se)

Som Marcus Johansson, fil.dr. i statskunskap vid Örebro universitet, skriver kan man även tänka sig att SVT utgör en särskilt viktig mediekanal med hänseende till deras position på mediemarknaden, både storleksmässigt och som maktinstitution. (Johansson, 2006, s.195) Det vill säga, den symbolmakt som medierna generellt antas ha kan vara något större hos public service medierna och SVT. (Edström, Nordberg, 2005, s.286)

Lars Nord, docent i politisk kommunikation och Jesper Strömbäck, fil dr i journalistik vid Mitt universitet i Sundsvall gör en genomgång av nationella och internationella teorier om nyhetsvärdering och nyhetsurval i sin bok *Tio dagar som skakade världen*. Intressant är också studien Vid nyhetsdesken av Bengt Johansson, docent i journalistik och kommunikation vid JMG, Göteborgs Universitet. Där visar Johansson också hur dessa teorier i praktiken används av redaktionerna.

Vem det är som styr nyhetsurvalet är inte sällan oklart. Forskningen har historiskt sett pendlat mellan ett aktörscentrerat perspektiv där journalisten själv har makten, till att fokusera på att det är strukturella mekanismer som har störst betydelse så som organisationen man jobbar inom. Idag är den samlade bilden närmast en kompromiss mellan dessa två ytterligheter där individen anses ha en begränsad frihet inom den omgivning hon befinner sig. (Johansson, 2008 s.6)

För att förklara vad som blir en nyhet är det viktigt att skilja mellan nyhetsvärdering och nyhetsurval. Nyhetsvärderingen förklarar vilka kriterier som har betydelse för att en händelse ska klassificeras som nyhetsmässig. Det är obligatoriskt att någon av kriterierna uppfylls för att en händelse överhuvudtaget ska betraktas som en nyhet. Enligt Johansson måste medierna i sin nyhetsvärdering förhålla sig till sin publik utifrån två perspektiv. Dels måste de ur ett marknadsmässigt per-

spektiv ställa sig frågor som rör publikens intresse och deras efterfrågan. Dels måste medierna förhålla sig till ett ideologiskt perspektiv där frågor som rör vad publiken bör ta del av dominerar. (Johansson, 2008, s.7)

Efter att en nyhet har definierats som nyhetsmässig sker fortsatt ännu ett urval av nyheter. Nord och Strömbäck påminner om den ständiga obalans som finns mellan överskottet av information och underskottet av uppmärksamhet (hos publiken). Ur det här perspektivet blir det medierna som bestämmer nyheterna och inte omvärlden. (Nord, Strömbäck, 2002, s.33)

Som vi har sett och vidare kommer att se är det många faktorer som påverkar vad vi läser om i tidningarna och ser på i våra tv-apparater. Med hjälp av de amerikanska forskarna Shoemaker och Reese beskriver Nord och Strömbäck hur nyhetsurvalprocessen kan delas in i olika nivåer som på ett direkt eller indirekt sätt påverkar nyhetsutbudet. De fem nivåerna är (1) individuell nivå, (2) medierutiner, (3) organisatorisknivå, (4) extramedianivå, (det vill säga faktorer eller aktörer utanför medierna som till exempel förhållandet till källor) och tillsist (5) ideologisknivå. (Nord, Strömbäck, 2002, s.30f.)

En faktor som anses ha betydelse vid nyhetsurvalet är som sagt nyhetsvärderingen. En annan sådan faktor är medielogiken. Johansson gör en klagörande definition av detta ofta använda ord: (1) dramaturgi, vilket inbegriper mediernas sätt att berätta och väcka uppmärksamhet, (2) format, handlar om mediernas olika format. Här kan medielogiken se olika ut om det till exempel handlar om etermedier eller dagspress. (3) Arbetsrutiner, handlar om mediernas rutiner och sätt att arbeta på. (Johansson, 2008, s.9)

Genom att urskilja två dimensioner av medielogiken får vi en djupare förståelse för hur nyhetsurvalsprocessen fungerar. Å ena sidan finns det händelser, skeenden eller problem i samhället som *i sig själva* passar mediernas dramaturgi och format. Å andra sidan finns det händelser, skeenden eller problem som *lättare går att anpassa* till mediernas dramaturgi och format. Båda dessa kategorier har en därmed en större chans att kvalificera sig som nyheter. (Nord, Strömbäck, 2002, s.36)

En ytterligare aspekt av medielogiken är mediernas »tolkningspaket«. Den obalans som Nord och Strömbäck tidigare diskuterade menar Brune har stor betydelse för uppkomsten av tolkningspaket i medierna. Med hjälp av dessa kan man gestalta nya händelser i ett redan färdigt och för läsaren bekant format. Konkret innebär det att nyheter och händelser delas upp i bestämda »tolkningsrepertoarer« med tillhörande språk och symboler. Ett tolkningspaket som har etablerats inom journalistiken definierar Brune som en »tolkningsgemenskap«. Tolkningsgemenskapen underlättar för journalisternas arbete samtidigt som det legitimerar journalistiken som helhet. Viktiga eller stora frågor inordnas snart i dessa tolkningsgemenskaper. (Brune, 2004, s.58f.)

6.0 METOD

I vår metoddel har vi gjort en innehållsanalys där vi använder oss både av en kvantitativ och en kvalitativ metod. Först genomförde vi en kvantitativ undersökning av ett större material varefter vi fördjupade oss i enskilda delar av debatten i en kvalitativ del.

Val av metod

Genom att göra en kombinerad metod har vi först skapat en bred uppfattning om vad debatten handlat om. Detta arbete inleddes med en kvantitativ undersökning, där vi har fört in olika variabler enligt ett formulär med tillhörande kodbok i SPSS. Genom att göra körningar i SPSS har vi sedan sökt möjliga mönster och samband i det arbetsmaterial om debatten vi sammanställt. Den kvantitativa delen av undersökningen bidrar till en överblick och att vi kan ge en mer generaliserbar bild av debatten som inte kommer fram i en enbart kvalitativ undersökning.

Vår studie tar upp de aktörer som på något sätt aktivt deltog i debatten. Detta med syfte att besvara frågor vi har om identifikation och representation. Vi vill inte bara undersöka journalistikens retorik och återkommande teman utan även se hur privat personers uppfattningar kan tänkas påverka debatten. För att försöka ge klarhet i detta har vi valt att även göra en kvalitativ undersökning av debatten. I den kvalitativa delen fördjupar vi oss i ett par frågor och veckor av debatten för att kunna ge en mer djupgående bild. För den kvalitativa delen använder vi oss av metoden Ethnographic Content Analysis (ECA). För att få en ökad kunskap om metoden har vi tagit stöd av Altheides bok »Qualitative media analysis«.

6.1 Urval

För att kunna genomföra denna undersökning måste vi begränsa det material som finns tillgängligt. Det urval vi valt att göra, är att begränsa oss till dagspress, detta för att bättre kunna avgränsa vår uppsats. Vi har alltså valt bort flera medier, men menar att den plats där debatten har nått den breda allmänheten är just i dagspressen. Mycket av debatten kan tyckas ske på internet och debattsidor som newsmill.se, men denna debatt når bara en mindre del av allmänheten. Vi anser att det är först när traditionella mediekanaler lyfter frågor från exempelvis newsmill.se som debatten får ett mer allmänt genomslag. Inom medie- och kommunikationsvetenskapen kanske newsmill.se ses som en självklar kanal för att följa debatten men vi menar alltså att för allmänheten har inte newsmill.se ännu fått det genomslaget.

I den kvantitativa delen av undersökningen har vi använt oss av följande tidningar för att analysera mediedebatten:

Dagstidning storstad

Dagens Nyheter: Sveriges upplagsmässigt största dagstidning, DN Debatt är den debatt sida som av många räknas som den mest prestigefyllda att publiceras i.

Göteborgs Posten: Sveriges näst största dagstidning, som också delvis vänder sig till en annan läsekrets än Dagens nyheter och Svenska dagbladet.

Svenska Dagbladet: Sveriges tredje största dagstidning, Stockholms andra tidning och Sveriges tredje största tidning.

Landsortspress

Helsingborgs Dagblad: Sveriges största landsortstidning (tillsammans med Nordvästra Skånes Tidningar och Landskrona Posten).

Nerkes Allehanda: Sveriges tredje största landsortstidning.

Västerbottens-Kuriren: Norrlands största tidning och det är här har Halal-tv producerats.

Gratistidningar

Metro (Göteborg): Sverige fjärde största gratistidning, dock den upplaga av Metro som hade flest artiklar om Halal-tv.

Kvällstidning

Aftonbladet: Sverige största tidning.

Expressen: Sveriges tredje största tidning (tillsammans med GT och Kvällsposten).

källa: svensk dagspress 2008 (2007) s5

I den kvalitativa delen fokuserar vi sedan djupare i följande tidningar:

Dagstidning storstad:

Dagens Nyheter
Göteborgs Posten
Svenska Dagbladet

Kvällstidning:

Aftonbladet
Expressen

De fem tidningar vi valt ut för den kvalitativa undersökningen är de tidningar där flest artiklar publicerats under perioden för den granskade nyhetsrapporteringen och debatten.

6.2 Så här genomförde vi undersökningen

6.2.1 Kvantitativ undersökning

För att kunna genomföra den kvantitativa undersökningen skapade vi en kodbok utifrån vilken vi sedan kan göra vår bedömning av de olika artiklarna. Denna kodbok finns även med här som bilaga A. Anledningen till användandet av kodboken är att få en grund till lika bedömning av materialet trots att olika individer gör undersökningen. Variablerna i kodboken ska samtidigt vara så tydliga och relevanta för undersökningen så att de ger ett bra resultat.

De variabler som vi studerat under vår kvantitativa undersökningen av debatten runt Halal-tv är följande:

Datum

För att få en bra överblick i när rapporteringen skett och hur den har förändrats över tid.

Tidning

I vilken tidning i urvalet som artiklarna är skrivna, detta ger exempelvis en möjlighet att se om vissa tidningar är mer positiva än andra i sin inställning till programmet.

Placering

Genom att studera i vilken del av tidningen artiklarna om Halal-tv har publicerats kan vi se hur rapporteringen förts och om det skiljer sig under den tid som det sänts.

Skribent

Finns det några enskilda personer som förekommer oftare i rapporteringen än andra? Eftersom en enskild person med en speciell inställning mot programmet kanske kan få ett stort genomslag i debatten vilket i sådant fall kommer visa sig med denna kategorisering.

Innehåll

Genom att studera förekomsten av fem olika ämnen i artiklarna kunde vi få en grov uppfattning om vad rapporteringen handlade om. De fem olika variabler vi studerade var om artikeln handlar om programledarna, religion, SVT, genus och etnicitet. Vi har valt att se möjligheten att en artikel inte nödvändigtvis måste handla om en bestämd kategori utan den kan handla om flera. I begreppet programledarna menar vi Cherin Awad, Dalia Azzam Kassem och Khadiga El Khabiry eller en ut av dessa. Religion är en annan kategori vi valt att studera. Förekomsten av religion i en artikel måste inte nödvändigtvis vara islam utan kan även inbegripa andra religioner om sådana kopplingar görs i artikeln. SVT som producerat programmet, sänder programmet i tv är också ansvarigt för programmet vilket kan vara en viktig del av rapporteringen eller debatten. En fjärde kategori vi valt att studera är om genus har varit en del av rapporteringen om Halal-tv. Detta kan vara

17

intressant att studera då det visat sig i tidigare forskning att det görs skillnad på manligt och kvinnligt i mediernas rapportering (Jarlbro, 2006). Den sista kategorin vi valt att studera är etnicitet. Vår definition av begreppet handlar om människors olika kulturer och kulturella yttringar. Denna kategori innehåller således

artiklar som på ett eller annat sätt behandlar frågor om till exempel invandring eller flyktingar, eller artiklar som påpekar nationell och kulturell härkomst. Även om etnicitet är ett mångtydigt begrepp anser vi det viktigt att man skiljer religion och etnicitet åt. Sin religiösa tro är ett val man som person själv fattar. Sin bakgrund som född i Sverige eller Egypten är det inte.

Vidare har vi valt att studera huruvida artiklarna handlar huvudsakligen eller delvis om Halal-tv. Detta för att skapa en ökad förståelse om rapporteringens storlek och var fokus har legat.

Vi har även valt att se om artiklarna är positiva, negativa eller varken eller, detta kan även de ge oss en bild om hur de dagstidningar vi valt att studera speglar Halal-tv i deras rapportering.

Med innehållet i kodboken har vi kunnat föra in de olika variablerna i SPSS för att där kunna se mönster, likheter och olikheter som har varit intressant för vår bedömning om vad mediedebatten runt Halal-tv egentligen handlade om.

Inledningsvis använde vi oss av tidningarnas tryckta upplagor. Snart fann vi att skillnaden mellan det antal artiklar från de tryckta tidningarna och de artiklar som finns med i text databaserna inte tycks skilja sig åt nämnvärt. Vi ansåg att det var skäligt att använda oss av text databaser istället för de tryckta artiklarna. Vi är medvetna om att artiklar kan redigeras eller plockas bort när de går från den tryckta tidningen till text databaserna, men vi tror att detta sker i känsligare ämnen än i debatten om ett tv-program. Under den period vi jämfört mellan tryckta artiklar och text databaserna har vi endast sett skillnader vad det gäller mindre insändare/debattinlägg under perioden 1:a till 30:e november i Aftonbladet och inga 16:e november till 15:e december i Dagens Nyheter. Så vi bestämmer oss för att använda oss av text databaser i stället för den tryckta tidningen. Vi har även tittat på en del mikrofilmsrullar för att försäkra oss om att det inte skiljer sig åt mellan text databaserna och den tryckta tidningen. Dels kan nämnas att vi har läst två artiklar i Expressen. En den 3 november 2008 »Klarar han inte det så får han bo i en jordhåla...« och en den 4 november 2008 »Hamiltons attack«. Båda dessa stämmer överens med den tryckta versionen. Dels har vi läst två artiklar i Svenska Dagbladet, »Fel frontfigurer i SVT-program« av Dilsa Demirbag-Sten publicerad den 31 oktober 2008 och »De vill ge en ny bild av Sverige« även den publicerad 31 oktober 2008 skriven av Sara Haldert. Båda dessa stämmer överens med versionen som finns på Mediarkivet.

6.2.2 Den kvalitativa undersökningen

Baserat på det resultat vi fick fram av vår kvantitativa innehållsanalys gick vi vidare för att göra en djupare analys av texterna. I det här steget valde vi att använda oss av den kvalitativa metoden som kallas ECA, Etnographic Content Analysis. Till vår hjälp tog vi David L. Altheide som är professor i Justice Studies på Arizona State University, och författare till boken *Qualitative Media Analysis*.

Det vanligaste tillvägagångssättet när det gäller ECA metoden är att man delar upp forskningen i tolv steg. De tolv stegen kan föras samman i olika grupper som var och en representerar olika skeden i forskningsprocessen. Dessa är (1) Urval av dokument, (2) utformande av protokoll och data insamling, (3) kodning av data, (4) analys av data, (5) slutsats. (Altheide, 1996, s.23) Det första skedet »urval

av dokument« inkluderar sådant som att hitta och definiera ett intressant forskningsämne och att sedan gå igenom tidigare studier på området. Denna del faller naturligtvis bort i vårt fall då vi sedan tidigare har gjort en grundläggande undersökning i och med vår kvantitativa innehållsanalys av tidningarna. Vår utgångspunkt var istället steg två, att utforma ett protokoll.

Innan vi går vidare in på hur vi utformade våra protokoll ska vi först nämna några ord om det material vi valt att analysera. Vi gjorde ett urval utifrån vårt resultat från den kvantitativa undersökningen. Vad vi kunde se var att det fanns vissa ämnen som var mer förekommande än andra i debatten. Ämnen som stack ut var religion, programledarna och SVT. Vidare såg vi också att debatten var väldigt intensiv i vissa tidningar medan det i vissa tidningar knappt förekom någon aktivitet alls. Samtidigt fanns det en viss spridning över tid som vi ville ta hänsyn till i vårt urval. Resultatet visade att debatten var som mest aktiv i det inledande skedet av Halal-tv för att sedan mattas av, dock med vissa undantag vid fjärde programmet och vid tiden för det sista programmet skulle sändas. Det är alltså utifrån detta som vi valde våra analysenheter att titta närmare på. Vi intresserade oss framförallt för en fråga: Hur framställs dessa ämnen i artiklarna? Det vill säga, vilken betydelse tillskrivs de för kritiken av Halal-tv, vilka definitioner kan man se, av till exempel muslimer i allmänhet och programledarna i synnerhet eller av SVT:s public service uppdrag?

Analysenheterna kom därför att bestå av artiklar från fem olika tidningar: Aftonbladet, Dagens Nyheter, Expressen, Göteborgs Posten och Svenska Dagbladet med artiklar som publicerades innan första programmet, mellan det första programmet och det andra programmet (3-10:e november), mellan det fjärde och femte programmet (24:e november -1:a december) och till sist mellan det sjunde och åttonde programmet (15-21:e december). Detta urval gjordes för att en begränsning av materialet var nödvändig. Med tanke på den tid vi har till vårt förfogande i relation till den totala summan av artiklarna skulle det varit orimligt att göra en kvalitativ analys på alla artiklar vi hade analyserat i den kvantitativa delen. Eftersom vårt syfte är att fånga och åskådliggöra normer och värderingar i en kommunikativ process bör antalet artiklar vara tillräckligt omfattande för att visa på vidden av förekommande värderingar i debatten. Altheide uppskattar att 15 till 20 texter är rimligt beroende på resurser och tid. (Altheide, 1996, s.35) I vår studie har vi gjort ett urval på 65 analysenheter. Vi menar att det urval som gjorts är det mest relevanta, då vi fångar kärnan i debatten. Veckorna ringar in de tidpunkter debatten har varit som mest intensiv. Vi får på så sätt en koncentrerad mängd text som samtidigt täcker så gott som hela perioden, vilket gör att vi kan göra jämförelser inte bara mellan ämnen och tidningarna utan också över tid. Vidare ser vi inte att ett urval som hade omfattat alla våra ursprungliga analysenheter hade inneburit någon större skillnad i analysens slutsatser. De tre ämnena, religion, programledarna och SVT var alla de mest förekommande ämnen hos alla tidningar. Det fanns heller inte någon tidning som i någon större utsträckning än andra innehöll fler artiklar som var positiva till Halal-tv. Dagens Nyheter var den tidning som hade störst skillnad mellan antalet positiva och negativa artiklar. Där var skillnaden bara två fler artiklar som var positiva än som var negativa. Sammanfattningsvis kan man säga att det är ett strategiskt urval utifrån de typiska fallen av vår kvantitativa analys.

Protokollets funktion är att ställa frågor till texten. (Altheide, 1996, s.26f) Vi utformade vårt protokoll med förankring i de tre ämnena och lät dem bli varsin kategori. Till en början bestod alla tre kategorierna av fem frågor. Frågorna hade vi bestämt med bakgrund i studiens syfte och genom att försöka betrakta texterna som processer för social aktivitet där betydelser och definitioner framträder. I stor utsträckning följde vi de tumregler Altheide ställer upp i sin bok. Vi hade få kategorier, varje fråga hade minst två möjliga svarsalternativ, frågorna gick att besvara med både citat och beskrivningar och framförallt fångade frågorna social aktivitet i texten. (Altheide, 1996, s.27) Vi lät sedan provkoda protokollet på Göteborgs Postens artiklar. Därefter gjordes några förändringar så att kategorierna religion och programledarna fick ytterligare tre frågor. Slutligen hade vi ett protokoll med tre kategorier varav en med fem frågor och de två övriga med vardera åtta frågor.

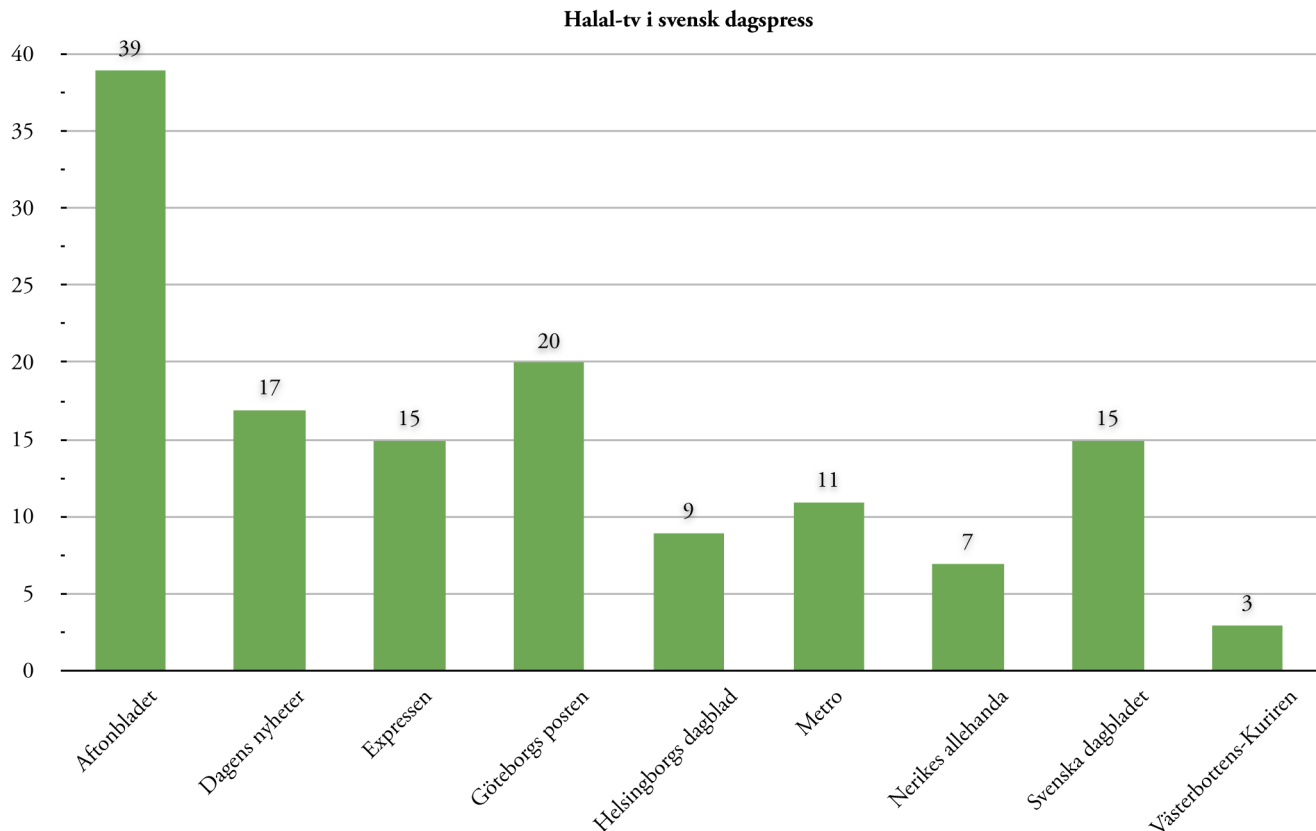
Nästa steg, efter det att protokollen var klara och alla artiklar hade blivit kodade, var att jämföra resultatet. Varje kategori jämfördes med protokollen för vardera tidning. På så sätt fick vi en överblick över vårt resultat som vi sedan kunde dra våra slutsatser utifrån.

I vardera kategori kunde vi därmed se det typiska, det avvikande och även vad i vissa fall kunde uppfattas som extremer. Den sammanfattande bilden som här framträdde blev bedömningsgrunden för våra slutsatser. I tolkningsarbetet försökte vi lyfta upp frågornas övergripande karaktär och vara uppmärksamma på både latent och manifesta budskap i texten. Vi strävade efter att inta en reflexivroll utanför det diskursiva samtalet i texterna. Tolkningsarbetet präglades även av en medvetenhet om vilken genre texterna rörde sig inom. Eftersom varje genre har sina regler för att uttrycka sig bör det också få konsekvenser för hur vi tolkar och analyserar olika texter som till exempel nyheter eller krönikor.

7.0 EN ÖVERBLICK AV DEBATTEN

Halal-tv i svensk dagspress

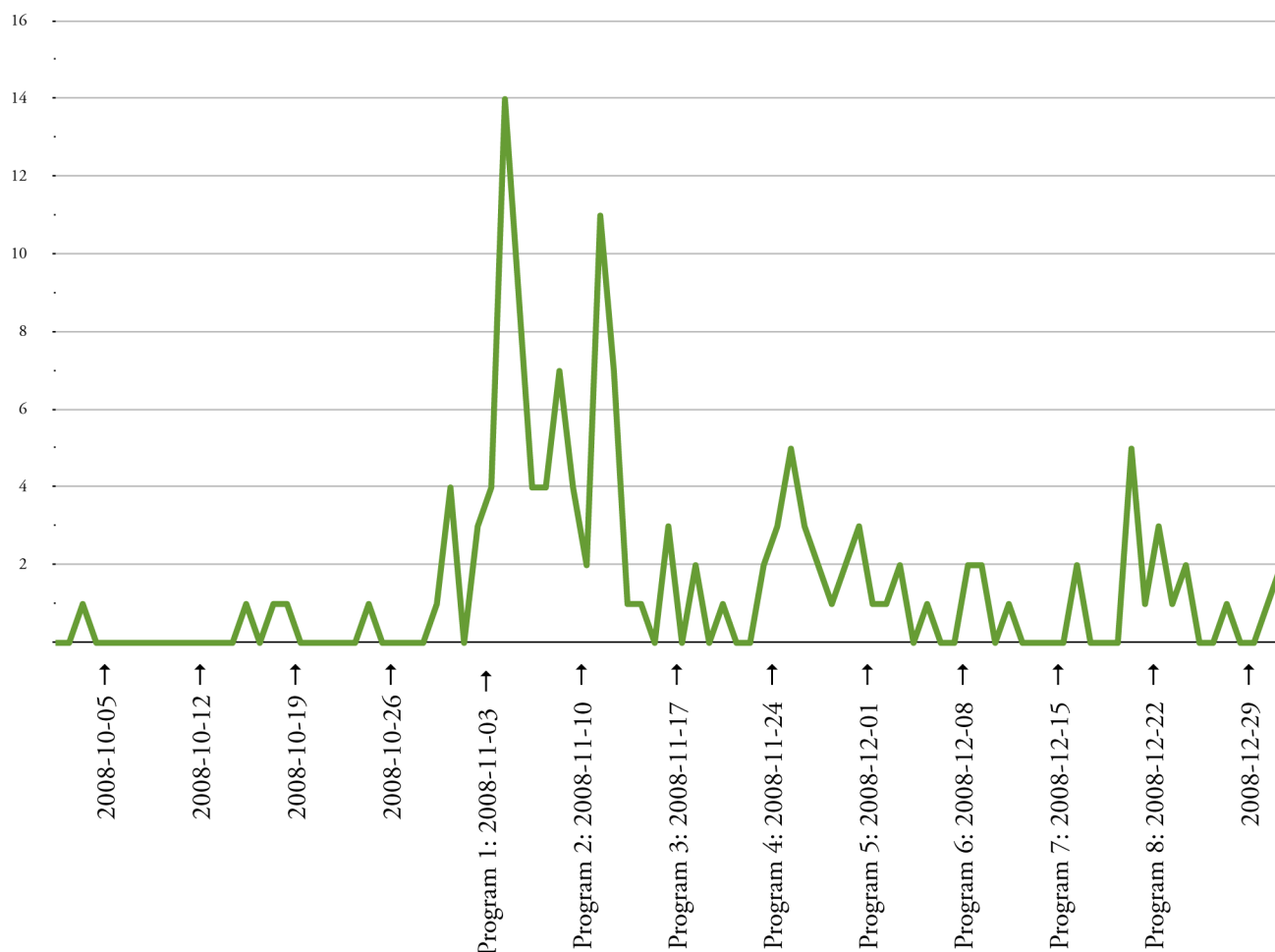
I de tidningar vi valt att studera har vi funnit följande förekomst av artiklar under 2008:

Diagrammet visar hur många artiklar de olika tidningarna publicerat om Halal-tv. Aftonbladet sticker tydligt ut med sina 39 artiklar vilket är nästan dubbelt så många artiklar som Göteborgs Posten, som kommer närmast efter på 20 publicerade artiklar. Bland de tidningar vi studerat, har storstadspress publicerat nästan dubbelt så många artiklar som landsortspress. Aftonbladet och Expressen skiljer sig åt i antalet publicerade artiklar, trots att de båda är kvällstidningar och således också bör följa samma medielogik. (Nord, Strömbäck, 2002, s.36) Västerbottens-Kuriren som är största tidning i Umeå där Halal-tv producerats, är den tidning som har minst artiklar om programmet. En förklaring till att så många artiklar återfinns i Aftonbladet kan vara det förhållandevis stora utrymme tidningen ägnar åt åsiktsmaterial. Att Västerbottens-Kuriren å sin sida var den tidning med minst antal artiklar kan delvis förklaras med att tidningen bara utkommer måndagar till lördagar. Det är också möjligt att det finns status hierarkier mellan tidningarna vilket skulle kunna förklara varför fristående debattörer skickar sina texter till vissa tidningar. Det kan också finnas skillnader mellan tidningarna i journalistiska rutiner eller på organisatorisknivå.

Diagrammet visar antalet artiklar och i vilken tidning de publicerats

Artiklarnas publiceringsdatum i svensk dagspress

Diagrammet vilka datum artiklarna publicerats

Redan innan första avsnittet av Halal-tv har enstaka publikationer gjorts. Den första texten publiceras den 3:e oktober i Metro och handlar om Cherin Awads tidigare uttalande om stening vid otrohet i SVT:s program Existens. Vid den här tidpunkten förekommer både nyhetsartiklar och debatt- och insändarartiklar. Texterna som publiceras är i stor utsträckning negativ och fokuserar på programledarna, religion och SVT. Extra anmärkningsvärt då dessa ämnen sedan kom att visa sig bli de mest förekommande under debatten. Trots detta kan man se denna första period som tudelad. Den första perioden tar sin början i och med insändaren i Metro 3:e oktober och sträcker sig fram till 29:e oktober. Under den här perioden publiceras det glesst med artiklar, endast fem artiklar under drygt fyra veckor. Publiceringen förekommer i fyra tidningar: Metro (en insändare), Expressen (en ledare och en nyhetsartikel), Göteborgs Posten (en krönika) och Aftonbladet (en nyhetsartikel). Alla artiklar hade en negativ inställning till Halal-tv.

Från och med den 29:e oktober går debatten in i en ny fas. Artiklarna blir fler samtidigt som de blir tätare. Mycket av förklaringen till den ökade uppmärksamheten ligger antagligen i att vi nu börjar närma oss sändningen av det första avsnittet den fjärde november. (Nord, Strömbäck, 2002, s.37)

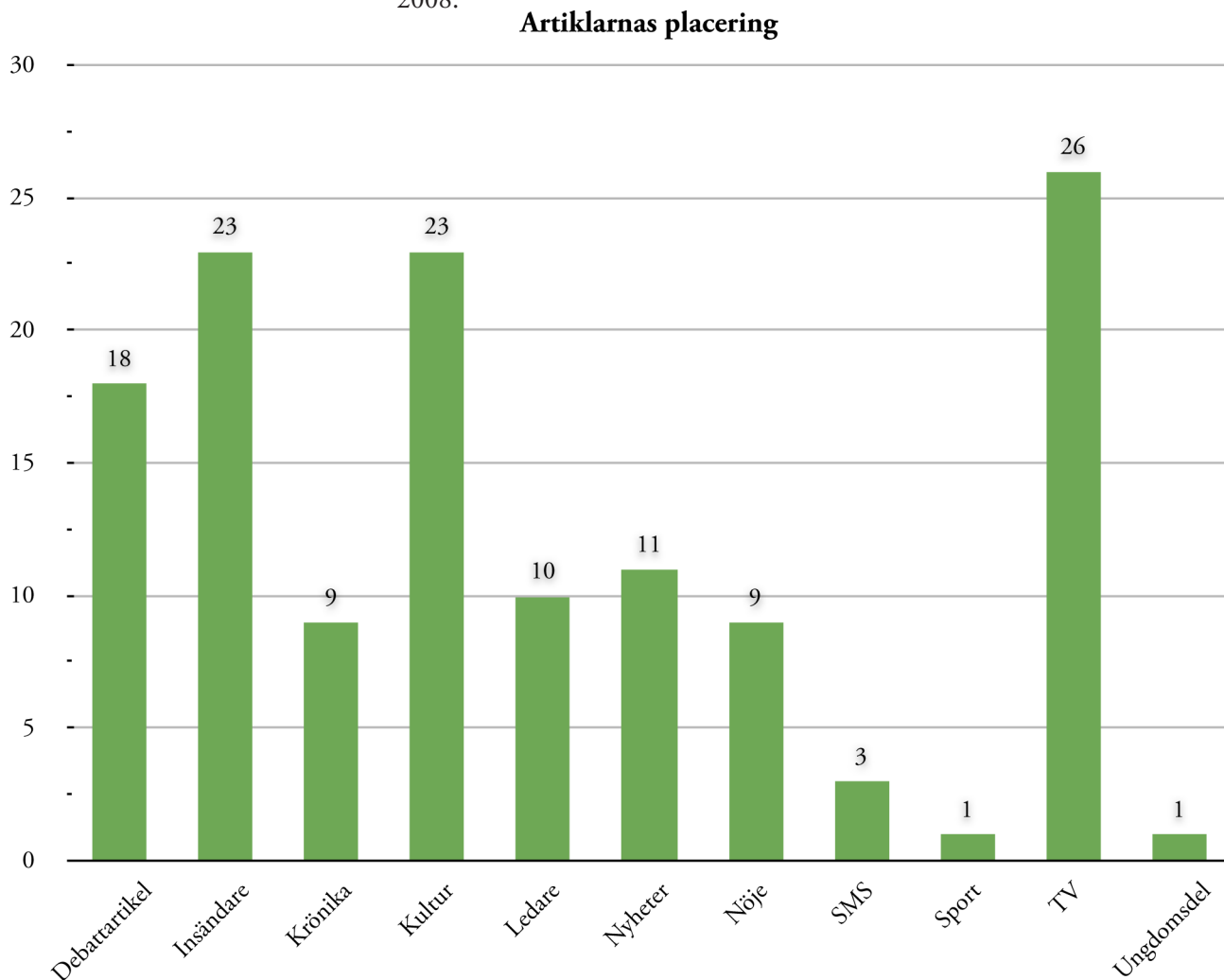
Faktorer på extramedia nivå kan förklara tidningarnas relativt samstämmiga bevakning av Halal-tv. Ur konkurrens synpunkt kan det anses viktigt att bevaka vad andra medier också väljer att

bevaka. Johansson tar i sin studie upp begreppet »snackis« som återkommer bland de undersökta medierna som ett specifikt värderingskriterium. »Snackis« får här benämningen av »en nyhet som man kanske inte anser vara så viktig, men kan vara något som man antar kommer diskuteras kring fikabord och i TV-soffor«. (Johansson, 2008, s.29) Vi menar att en liknande avvägning mycket väl kan ha gjorts hos de tidningar vi har undersökt under perioden runt det första avsnittet av Halal-tv.

Efter det att första avsnittet har sänts den 3:e november följer ett stort antal artiklar. Endast den första veckan efter programmet publiceras 44 artiklar. En stor majoritet av dessa tar upp Carl Hamiltons utspel i avsnittet när programledarna Cherin Awad och Dalia Azzam Kassem vägrar ta honom i hand. Den andra veckan programmet går publiceras 23 artiklar. Trenden är att antalet artiklar ökar varje gång Halal-tv sänts. Dock mattas rapporteringen av successivt, efterhand som säsongen går. Dock är det en extra uppgång nyhetsrapporteringen innan program 8 ska sändas. Detta kan förklaras med att det ursprungliga programmet ersattes av ett direktsänt debattprogram om Halal-tv.

Artiklarnas placering

I de tidningar vi valt att studera har vi funnit följande placering av artiklarna under 2008:

Diagrammet visar antalet artiklar och deras placering

Halal-tv har fått ett stort genomslag i den svenska dagspressen under senhösten 2008. Främst rör det sig om opinionsbildande texter på tidningarnas ledar- och debattsidor samt insändare och krönikor. Inom dessa kategorier återfinns nästan hälften av alla artiklar. Den enskilt största kategorin TV, har i sig många artiklar med programinformation som snarare fungerar som en reklamtext för att allmänheten ska se programmet snarare än att skapa debatt. Dock finns det under kategorin TV en del TV-krönikor, som vi inte har räknat med i kategorin Krönika, vilka bidragit till den debatt som funnits inom svensk dagspress. Att en artikel som tagit upp Halal-tv även publicerats under kategorin Sport kan förklaras med att även detta var en krönika om sport men det fanns en jämförelse med programmet.

Artikelförfattarna

I rapporteringen och debatten runt Halal-tv kan man också tydligt urskilja personligheter som har varit mer aktiva i debatten än övriga personer. Den som har skrivit mest om Halal-tv är Dilsa Demirbag-Sten. Hon förekommer med en krönika i Göteborgs Posten, tre debattartiklar i Svenska Dagbladet och två debattartiklar i Aftonbladet. Fem av hennes sex artiklar är negativa till programmet.

Därefter följer Jan-Olov Andersson, Maria Näslund och Sara Haldert som har skrivit fyra respektive tre artiklar var. Dessa artikelförfattare är emellertid inte några fristående debattörer utan är tidningarnas egna journalister som skriver om programmet på respektive tidnings kultur-, nöjes- och TV-sidor. Inställningen till programmet är för det mesta varken ensidigt negativ eller positiv, utan närmast lite av båda.

Dessa fyra personer har tillsammans skrivit 16 artiklar vilket motsvarar knappt nio procent av den totala mängden artiklar. Slutsatsen blir således att en delaktig person är ett stort antal personer som är delaktiga i debatten men vanligtvis publiceras inte mer än en artikel per författare. Dilsa Demirbag-Sten är därmed intressant som den enskilt mest aktiva opinionsbildaren i debatten.

Artiklarnas innehåll

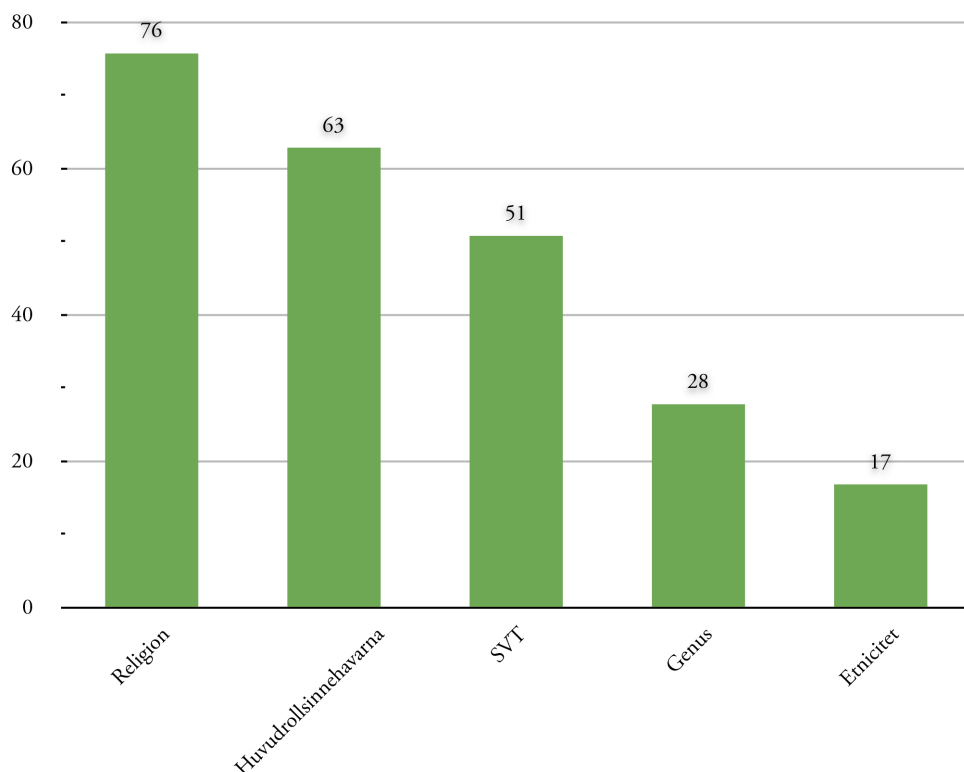
Av de undersökta artiklarna ser vi att 63 procent huvudsakligen handlar om Halal-tv. De 34 procent av artiklarna som inte direkt debatterar Halal-tv utgår på något sätt ifrån programmet. Exempel på sådana artiklar kan vara artiklar som diskuterar slöjan inom den muslimska tron och delvis knyter an eller refererar till Halal-tv. Det kan också röra sig om artiklar som tar sin utgångspunkt i Halal-tv för att debattera närstående eller liknande ämnen.

Vad handlade då dessa artiklar om?

I vår genomgång av tidningarna fann vi att 76 procent de undersökta artiklarna handlade om ämnet religion. Detta gör det till det mest förekommande ämnet i debatten om Halal-tv. Artiklar som handlar om programledarna i Halal-tv är det näst mest förekommande ämnet. 63 procent av artiklarna tog upp detta ämne. Det tredje vanligaste ämnet var att man på olika sätt debatterar SVT och deras roll och uppdrag. Andelen artiklar som tog upp detta ämne var 51 procent. Därefter på fjärdeplats kommer genus, ett ämne som 28 procent av artiklarna behandlade i olika former. Det minst förekommande ämnet bland artiklarna var etnicitet vilket fanns med i 17 procent av artiklarna.

Slutsatserna blir att framförallt tre kategorier av ämnen dominerar, nämligen religion, programledarna, och SVT. Det är få gånger som dessa ämnen förekommer ensamt. Oftast är det en kombination av de olika ämnena som förekommer i artiklarna.

Artiklarnas innehåll

Diagrammet visar förekomsten av ämnen i de olika artiklarna i procent

25

En generell förklaring kan vara att detta är ämnen som väl passar in i medielogiken. I vår studie förekommer såväl opinionsbildande texter (till exempel debattartiklar och insändare) samt redaktio-

nella texter (till exempel nyhetsartiklar). Medielogiken förklarar framförallt mediernas urvalssystematik och i mindre grad debattartiklarnas innehåll. Dock kan vi genom att se på nyhetsvärdering och nyhetsurval hitta förklaringar även till varför vissa tidningar väljer att plocka in opinionsbildande texter likväl som vi kan hitta förklaringar till publicering av redaktionella texter.

Halal-tv tycks förena nyhetsvärderingens två dimensioner. Dels finns det en passande problematik i samhället som programledarna får sägas representera. En problematik som de i dubbel bemärkelse belyser. Dels genom att de är troende muslimer, men dels också genom att de är kvinnor. Dels finns det också mediehändelser, som till exempel de båda uttalandena av först Cherin Awad och senare under det första programmet av Carl Hamilton som berättartekniskt spetsas till och förenklas i artiklarna.

Vad kan det finnas för faktorer som förklarar förekomsten av de enskilda ämnena? För det första, att så många artiklar handlar om programledarna kan förstås som ett sätt att skapa konkreta och identifierbara texter. Genom personifiering av händelser förlitar man sig på läsarens empati för att uppnå en mer direkt förmedling av känslor. Hos massmedier, som kan ha en mycket heterogen målgrupp, är det ännu mer avgörande att förenkla perceptionen så att alla är kapabla att ta till sig texten.

Dessutom, förmedlingen av känslor är intimt förknippad med intresset hos publiken. När medierna fokuserar på personerna och deras upplevelser antas också intresset hos publiken öka. Vi bör här komma ihåg Nord och Strömbäcks påpekande att det råder ett överskott av information men ett underskott av uppmärksamhet.

Ett annat kriterium som antas ha betydelse för värderingen av nyheter är hur betydelsefulla eller kända inblandade personer är. (Nord, Strömbäck, 2002, s.37) I vårt sammanhang ser vi minst två exempel på detta. Dels har vi den första veckans rapportering som fokuserar på Carl Hamiltons utspel i det första avsnittet av Halal-tv. Carl Hamilton är en känd person som ökar händelsens betydelse och ger den ett större nyhetsvärde. Dels har vi också Dilsa-Demirbag-Sten som vi har sett är mycket aktiv i debatten. En anledning till att hennes artiklar publiceras i så många tidningar finner vi i hennes person. Demirbag-Sten som själv är född i den turkiska delen av Kurdistan har under en lång tid varit aktiv som författare och som journalist i en rad olika tidningar. Hon har ofta också skrivit om ämnen som berör integration och flyktingar. Hon besitter därmed ett rikt kulturellt kapital och ses som en betydande kritiker.

För det andra har vi ämnet religion och framförallt islam och muslimer är ett ämne som alltsedan 11:e september 2001 tycks vara ständigt aktuellt. Det här är ett ämne som kan sägas förena flera betydande kriterier inom nyhetsvärdering: ämnet väcker känslor, det finns etablerade stereotyper, det finns en inbyggd konflikt mellan vi och dem, det anses finnas ett intresse hos publiken sedan innan som man kan bygga vidare på, samtidigt som det är något ovanligt och exotiskt och något som väcker publikens nyfikenhet. I det här fallet finns det också en visuell aspekt som tidningarna kan dra nytta av då programledarna bär slöja.

Vi bör fördjupas oss i ett speciellt förekommande värderingskriterium i det här fallet, nämligen stereotypen. Stereotyper förekommer överallt. De är en del av våra kollektiva föreställningar. Artikelförfattarna har stereotyper såväl som programledarna i

Halal-tv och publiken som ser programmet eller läser tidningarna. Användandet av stereotyper tjänar många syften. För det första är det ett effektivt sätt att förmedla ny information. Stereotypa framställningar sparar tid både i förmedlingen och i bearbetningen hos publiken. Dels bygger stereotyper på igenkänning som underlättar perceptionen. Dels utgör denna information inget hot mot tidigare föreställningar eftersom stereotyper förutsätter varandra, utan den behöver endast inordnas tillsammans med personens tidigare kunskap. På så sätt skapas också ordning i den privata föreställningsvärlden som den kollektiva.

Tilläggs bör även journalistkårens egna uppfattningar om religion. Vi vet att det inom journalistkåren generellt sett finns en stark kritik mot institutioner av alla dess slag, inte minst kyrkan. Vidare är man vid en jämförelse av de fem världsreligionerna kristendom, judendom, islam, hinduism och buddhism minst positiva till islam. (Johansson, 2008, s.190) Detta kan förklara varför man värderar detta ämne som nyhetsmässigt och varför det förekommer så ofta i negativa sammanhang i debatten om Halal-tv.

För det tredje har vi SVT som ett ofta förekommande ämne. Här är det svårare att se några direkta förklaringar utifrån statistiken. En majoritet av artiklarna är negativa gentemot SVT. Det kan röra sig om att man tycker att Halal-tv som programkoncept inte överensstämmer med public service uppdraget eller att man menar att det bryter mot sändningsavtalet. För att säkert kunna säga något behöver vi göra en närmare läsning av dessa artiklar.

På en individuellnivå har studier av den svenska journalistkåren kunnat visa på relativt små skillnader mellan journalisterna. Studier av den svenska journalistkårens nyhetsvärdering visar att störst vikt tillmäts nyheter som tros locka en stor publik och väcka deras intresse. Resultatet skiljer sig ganska lite mellan olika medier och skillnaderna inom kåren är också små vad beträffar till exempel kön, utbildning eller arbetsort. (Ghersetti ,2005, s.102f) Vårt resultatet visar dessutom att täckningen av de tre ämnena är relativt jämnt mellan tidningarna. De tidningar som skulle kunna tänkas följa nyhetslogiken extra mycket som de två kvällstidningar och Metro, visar inte upp någon större andel artiklar som handlar om programledarna eller religion. (Johansson, 2008, s.8; Nord, Strömbäck, 2002, s.36)

Tillsist bör det dock påpekas att det framförallt är en kombination av dessa tre ämnen som ger dem deras höga nyhetsvärde. Ämnena kombinerar personifiering, konkretion, intensifiering, stereotypisering, polarisering, förenkling och tillspetsning. Ett exempel är återigen första avsnittets konflikt mellan Carl Hamilton som välkänd person och de tre kvinnliga programledarna som är muslimer i slöja vilket skapar stor uppståndelse.

Inställning till Halal-tv

Vidare ser vi att en övervägande del av artiklarna har en negativ inställning till programmet. Nästan hälften av artiklarna, 44 procent har en negativ inställning. En femtedel av artiklarna har en positiv inställning till programmet. Det finns en kategori, med företrädesvis nyhetsartiklar som kan sägas vara varken ensidigt negativ eller positivt inställda till programmet. Denna kategori uppgår till 23 procent av artiklarna.

Några större skillnader mellan vad positiva och negativa artiklarna handlar om syns inte i vårt resultat. Bland de negativa artiklarna handlar största andelen om religion. 45 artiklar är helt eller delvis negativa till ämnet. Sedan följer programledarna med 40 artiklar och sedan SVT med 38 negativa artiklar.

Vad som däremot skiljer de negativa från de positiva artiklarna är att de i mycket högre utsträckning skriver om SVT. 40 artiklar är helt eller delvis negativa till SVT på något sätt. Vi återfinner endast sju artiklar som är positiva till SVT.

Vad vi ser är alltså att oavsett om artiklarna är positiva eller negativa i sin inställning till Halal-tv handlar de om samma ämne, det vill säga religion, programledarna och SVT. En intressant fråga är varför skillnaden mellan de positiva och negativa artiklarna är så stora när det handlar om SVT. Vad finns det för förklaringar till detta?

För att gå vidare med dessa frågor och uppslag fortsätter vi med den kvalitativa och mer djupgående undersökningen.

8.0 DEBATTEN OM HALAL-TV

Att SVT:s val att producera och sända Halal-tv har skapat debatt i svensk dagspress har vi redan fastställt i vår kvantitativa undersökning. Men vad har rapporteringen handlat om?

8.1 Före första programmet

Det som man kan urskilja som typiskt för den första perioden är att man i texterna betonar skillnader av olika slag. Utgångspunkt är allt som oftast programledarnas muslimska tro. Ofta finns det i artiklarna ett fokus på religiösa symboler när man ska beskriva huvudpersonerna. I ett vanligt stycke beskrivs programledarna som »tre muslimska kvinnor« (Gustafsson, Karlsson, 2008-10-15) eller »tre beslöjade kvinnor« (Demirbag-Sten, 2008-10-31). Så gott som alla beskrivningar av programledarna tar upp det faktum att de bär slöja. Själva vill de tre programledarna definiera sig som »tre svenska muslimer« (Haldert, 2008-10-31). Tendensen att påpeka sin egen nationalitet i samband med sin religion tycks vara något man delar med de positiva texterna och de som kan klassificeras som neutrala, som exempelvis nyhetsartiklar.

Man talar i artiklarna också om »muslimska perspektiv«. Här märks skillnaderna genom att programledarna som muslimer antas ha egna erfarenheter som skiljer sig från »våra svenska«. Det blir tydligt framförallt genom att se på vad som inte står skrivet. Ingen artikel skriver detta rakt ut. Snarare är det en osynlig norm som tas för givet, vilken får sin innebörd i relationen och kontrasten till det »muslimska perspektivet«. Det här kommer också till uttryck i rubrikerna. »Sverige ur nya vinklar« (Göteborgs Posten, 2008-11-03) och »De vill ge en ny bild av Sverige« (Haldert, 2008-10-31) är två exempel på rubriker som understryker en skillnad mellan »de«, det vill säga programledarna och »vi«, den tänkta läsaren. Texten tycks implicera en världsåskådning hos de tre programledarna som är annorlunda från vår, den vanligtvis förekommande.

Brune har visat på hur medierna skapar »vår« självbild i kontrast till »de andra«. (Brune, 2005, s.135) Liknande slutsatser kan vi alltså dra i vår studie där vi mycket sällan ser att det förekommer till exempel beskrivningar av svenska värderingar i artiklarna. Istället kan vi se hur man i artiklarna använder andrande som strategi för att hålla isär »vi« och »de«.

Större delen av artiklarna är kritiska till SVT:s val av programledare. De menar att genom att välja programledare med en »strikt« eller »fundamentalistisk« syn på islam visar inte SVT på den bredd som finns bland den muslimska delen av Sveriges befolkning. Vissa går till och med så långt och menar att valet av programledare kanske snarare skapar en negativ bild och bidrar till fördomar om »de andra« än bidrar till en ökad förståelse och gemenskap i samhället. Detta tar Johannes Forssberg upp i en ledare i Expressen där han skriver om problematiken med mediernas skildring av mångfald och muslimer i synnerhet. Han menar att de som normalt sett får representera islam i svensk media är strikt troende muslimer och att detta ofta blir rent av imamer. Forssberg beskriver att det ur denna synvinkel blir problematiskt när SVT försöker »råda bot på sitt dåliga mångfalds-

Nima Daryamadj skriver i Aftonbladet den 2008-10-24 följande:

» Ramadanbloggar och Halal-tv finns just för att skingra fördomarna och visa sanningen. Ironiskt nog har nu en fet fördom cementerats för lång tid framöver, på grund av ramadanbloggaren, mångfaldskonsulten och islamföreläsaren Cherin.«
(Daryamadj, 2008-10-24)

Halal-tv kan här sägas falla in i det representationsmönster som forskningen har visat dominerar i medierna. Genom att låta en relativt liten och ovanlig grupp muslimer (kvinnor med slöja, som vägrar ta i hand, etc.) få visa på muslimska erfarenheter av Sverige förstärker Halal-tv den rådande föreställningen om muslimer och islam.

Att SVT:s val av programledare och tydliga fokus på religion kan gynna Sverigedemokraterna är något som också ofta påtalas i dessa artiklar. Lika självklart som flera av debattörerna ser vilka krafter i samhället som kommer att stärkas av den ensidiga vinklingen i Halal-tv, lika självklart synes lösningen vara, nämligen att ge en mer mångsidig bild av personer med en muslimsk bakgrund. Forssberg menar att de radikala grupper med muslimer som ofta syns i medierna i verkligheten utgör en mycket liten del av gruppen muslimer. (Forssberg 2008-10-17) Flera av de artiklarna som publicerats innan programmet menar också att ett annat val av programledare skulle vara gynnsamt för programmet och ge en mer nyanserad bild av muslimer och deras uppfattningar om Sverige. Vissa menar att SVT vill väl men att det blir fel. Problematiken sammanfattas på ett bra sett av Nima Daryamadj i Aftonbladet:

» I brist på omdöme vandrar svensk medias kamp mot fördomar i en evig cirkel och hamnar på ruta ett«
(Daryamadj, 2008-10-24)

Å andra sidan är det just detta Halal-tv gör enligt många av de positiva artiklarna. Dessa positivt inställda artiklar tar liksom de kritiska också upp att programledarna är troende muslimer men de påpekar dessutom att de är en del av en religiös mångfald. Liksom islam är en stor religion med miljoner utövare runt om i världen skiljer sig också dessa tre personers trosuppfattningar sig åt. De representerar inga andra än sig själva vill man understryka.

Dessa artiklar vänder sig samtidigt mot den traditionella stereotypa bilden av muslimer, där islam reduceras till en våldsideoi. Man framhäver Halal-tv som en viktig motvikt till denna tillspetsade bild. I de positiva artiklarna karakteriseras programledarna som svenska muslimska kvinnor med hög utbildning (Göteborgs Posten 2008-11-03). Dessa artiklar vill hellre påpeka vikten av att dessa personer bör få utrymme i den mycket viktiga debatten man menar Halal-tv är en del av. En debatt som, även om det inte uttryck helt klart, handlar om personers erfarenheter som minoritets grupp i Sverige. Här kan knytas an till det »muslimska perspektivet« som vi tidigare talade om i samband med bland annat rubrikerna. Inte sällan framhävs denna skilda erfarenhet som ett försvar till Halal-tv och ett huvudskäl till programmets relevans. På en annan artikel lyder rubriken »Självklart att troende kvinnor ska få göra tv« (Sandberg, 2008-10-31). Här framhävs deras skillnader

som ett huvudskäl till varför programmet är relevant att sända. Det argumenteras för ett mångkulturellt samhälle där rätten för var och en att yttra sin åsikt är viktig och måste försvaras.

Ett tydligt exempel på skillnaden i perspektiv mellan de positiva och negativa artiklarna är bevakningen av Awads tidigare uttalande om sharia-lagstiftning i programmet *Existens* som sändes av SVT. Gång på gång återkommer hänvisningar till detta uttalande i de negativa artiklarna. Bilden av Halal-tv och programledarna som hårdföra i sin tro har med stor sannolikhet sin bakgrund i detta uttalande. Tillsammans med deras religiösa attribut blir detta grunden för den kritik som genomgående kommer att riktas mot programmet och programledarna. Demirbag-Sten beskriver händelsen på följande sett:

» En av programledarna Cherin Awad är en omsorgsfullt beslöjad kvinna som (i SVT *Existens* 7/12 2003) på frågan om det är rättfärdigt straff att stena kvinnor som varit otrogna kort och gott svarade ja!«

(Demirbag-Sten, 2008-10-18)

Under perioden ser vi också att det är en relativt spridd grupp av författare. Avvikande ur det här perspektivet är dock Dilsa Demirbag-Sten. Ingen annan enskild författare skriver under denna period fler artiklar. De flesta av hennes artiklar är starkt kritiska till Halal-tv. Hon är också den som går längst i sin kritik av programmet. Bland annat menar hon att Halal-tv »reducerar denna grupp (muslimer) till djupt troende, beslöjade, homofobiska nykterister som anser att kvinnor ska vara oskulder fram till äktenskapet och förordar stening vid otrohet« (Demirbag-Sten, 2008-10-31). En annan fråga som Demirbag-Sten lyfter är om SVT följer de regler som finns i sändningstillståndet och om det verkligen överensstämmer med public service avtalet att sända program som Halal-tv. Ska SVT företräda och bedriva opinionsbildning för religioner?

En annan del som Demirbag-Sten frågar sig är varför inte programledarna ska kallas programledare utan att de är huvudrollsinnehavare. Hon skriver på Svenska Dagbladets Brännpunkt att detta är en efterkonstruktion för att undvika ytterligare debatt om Cherin Awads uttalande. Man kan också läsa om hur denna titel på de medverkande tycks röra till det lite i argumentationen:

» Det vore intressant att veta hur SVT förhåller sig till det publicistiska uppdraget när de anser att tre beslöjade kvinnor som leder programmet Halal-tv ska representera den muslimska gruppen i åtta program. Utan att representera några andra än sig själva. Förvirringen är total«

(Demirbag-Sten, 2008-10-31)

8.2 Första programmet

Efter det första avsnittet av Halal-tv har sänts intensifieras debatten om programmet (se figur 1). En starkt bidragande faktor till den tilltagande mängden artiklar är sedan två av programledarna vägrat ta Carl Hamilton i hand när de möts innan intervjun för programmet. Ljudet från den efterföljande diskussionen spelas in utan Carl Hamiltons vetskap och används i programmet. Bråket passar på många sätt bra in i medielogiken. Dels finns en känd mediepersonlighet som är inblandad, det vill säga Carl Hamilton, det finns ljudmaterial från den intensiva diskussionen och det som sagts väcker uppmärksamhet. Artikelförfattarna och debattörerna kan citera ordagrant från det som sagt vilket bidrar till möjligheten att beskriva händelsen på ett intresseväckande sett. (Johansson, 2008, s.9, Nord, Strömbäck, 2002, s.34-35)

Händelsen där handskakningen med Carl Hamilton i avsnittet om klassamhället skapar nyheter och debatt i medierna kan också ses med Ghersettis syn om nyhetsvärde (Ghersetti;2007 s1). Efter som Carl Hamilton är en känd person blir nyhetsvärdet ett högre än om det hade varit en annan mer anonym person. Samtidigt är det kanske inte nyhet då händelsen som det rapporteras om inträffat långt tidigare, men först nu uppmärksammas av medierna. Detta efter att SVT valt att sprida nyheten, men detta kan bidra till andrande. Lasse Sandström menar i »Rosengård i medieskugga« att den stereotypa bilden av invandrare i svensk media är just uppdelningen i vi och dem och att medierna istället borde fungera som en »katalysator för förändring« (Sandström, 2004, s68f).

Uppståndelsen efter denna händelse leder debatten in i en fas där framställningen och argumentationen blir mer tillspetsad. Detta märks i att de tidigare beskrivningarna av de tre programledarnas attribut nu förstärks med negativa och stereotypa associationer. Ett av många exempel är debattören Sara Mohammad som reagerar på de åsikter och yttranden som återfinns i Halal-tv och får henne att dra paralleller mellan programledarna och talibaner i Afghanistan. (Mohammad, 2008-11-10) Mer om det lägre fram.

Vi vill dock påpeka att motståndet och debatten i frågan kan ses som ett utmärkt exempel på hur det genom den mångkulturalistiska ideologin skapas ständigt underliggande orsaker till konflikter. Donati menar att i mötet mellan personer från olika religioner och kulturer, där båda utgår ifrån en ideologi som säger dem att alla har lika rätt i sina värderingar och handlingar utan att på samma gång kunna ge någon förklaring, skapas det oundvikligt konfrontationer. I vårt fall leder det till att den ena personen sträcker fram handen för att hälsa medan den andra för sin hand till bröstet utan någon förståelse för den andre och bara med hänvisning till sina egna rättigheter.

Svenska värderingar

I relation till de tidigare artiklarna som publicerades innan första programmet utgör dessa negativa åsikter om slöjan och programledarna inga nya perspektiv i debatten om Halal-tv. Andra artiklar tog även innan programmet hade sänts för första gången upp slöjan som en konkret referens för deras kritik mot programmet och programledarna. Så görs alltså även nu. Vad som däremot är nytt för debatten är att artiklarna fäster större vikt vid programledarnas åsikter och de värderingar man tycker sig se representeras i programmet. Det här menar vi är en del av den intensifiering i debatten vi tidigare visat på. Ett exempel är

tidigare nämnda artikel av Sara Mohammad som uttrycker en stark kritik mot de åsikter programledarna vädrar i Halal-tv. Skillnaden är att man börjar se dessa åsikter som uttryck grundade i programledarnas värderingar. Kritiken riktar sig inte längre mot enskilda åsikter, vilket vi ser exempel på i Mohammads artikel. Istället kritiserar man och varnar för värderingar som motsätter sig grundläggande mänskliga rättigheter. Ytterligare ett exempel är den andra artikeln Mohammad författade tillsammans med Ghasemiani. Även här menar man att programledarna i Halal-tv ger uttryck för åsikter som strider mot mänskliga fri- och rättigheter.

Symptomatiskt ökar också avståndet mellan »dem« och »oss«. I och med att de tre programledarna anses ha åsikter som inte överensstämmer med mänskliga fri- och rättigheter blir de också ett hot mot »våra svenska värderingar«. Liksom vi såg tidigare definieras »vi« och »vårt« i artiklarna som motsats till »de andra«. I artiklarna understryks att de tre programledarna med sina värderingar inte står i överensstämmelse med »oss«, eftersom »vi i Sverige« naturligtvis står bakom dessa mänskliga fri- och rättigheter. Med ursprung i Cherin Awads och Dalia Azzam Kassem's ovilja att ta Carl Hamilton i hand och i stället hälsa på »muslimskt vis« blir det en debatt om muslimska värderingar kontra svenska värderingar. Pernilla Ouis, som är konvertit till islam, skriver att programledarna »får ta seden dit de kommer« och upphöra med dessa islamistiska seder.

I artikeln menar hon också att det är ett typiskt beteende bland muslimer i västerländska länder att i större utsträckning än muslimer i länder där islam exempelvis är statsreligion betona muslimska seder. Detta går väl överens med vad Werbner har sett hända i England där den muslimska diasporan bygger sin identitet på ökande religiositet och i sin tur också ökande skillnader mellan muslimer och ickemuslimer. (Werbner, 2008, s.21) I vårt fall kan man se att »de andra« avviker i så stor utsträckning från »våra svenska värderingar« att de anses tvungna att uteslutas ur vad Ouis kallar »den svenska samhällsgemenskapen.« (Ouis, 2008-11-04)

Artikeln kan också jämföras med den intervju som gjordes av Dagens Nyheter med Azam Qarai, företrädare för organisationen Kvinnors nätverk, dagen efter första avsnittet av Halal-tv hade sänts. Hon säger att vi inte kan ha olika grundvärderingar utan att de »måste delas av alla som lever i Sverige 2008«. (Söderling, 2008-11-04) Därmed konstateras att det finns ett rätt och ett fel sätt, dikotomierna upprepas och det kulturella avståndet byggs på.

Det är intressant att jämföra kritikernas åsikt om Halal-tv som bröt ut efter första programmet med vad Carl Hamilton själv sa under programmet. Det visar sig vara en förhållandevis samstämmig reaktion i de båda lägren över programledarnas religiösa åsikter. Som vi har sett här ovan menar man att skillnaderna som finns i värderingar mellan »dem« och »oss« är för stora för att vara förenliga. Hamilton tycks påpeka samma sak när han säger att här i Sverige tar vi i hand och klarar man inte det får man bosätta sig i en jordhåla. (Haldert, 2008-11-05)

Det positiva avviker

I relation framstår de positiva artiklarna tydligt som undantag. I en insändare, publicerad två dagar efter första programmet beskriver programledarna kritiken som har riktats dem själva som »hets mot troende muslimer«. De beskriver sig själva som glada och positiva, troende muslimer som alla på något sätt skiljer sig från varandra. Denna framställning är en ren appell mot den kritik vi kan se i de

negativa texterna där islam hävdas vara en starkt kvinnoförtryckande religion. De menar att det huvudsakliga skälet till kritiken mot dem själva är deras egna positiva inställning och upplevelse av islam.

» Hade SVT gjort denna dokumentärserie där vi tre klagade oss igenom programmet för att vi var så förtryckta av vår tro och våra män hade Demirbag-Sten troligen inte kritiserat programmet«

(Cherin Awad et al., 2008-11-05)

Här kan vi se hur programledarna går i strid med mediernas traditionella narrativa framställning i vilken minoritetsgrupper endast får vara maktlösa föremål. Man menar att muslimer endast får kommentera vad som anses vara »typiska« fenomen för deras grupp, så som till exempel hedersrelaterat våld. Det är därför möjligt att ur ett makt perspektiv betrakta Halal-tv som ett sätt på vilket programledarna i synnerhet men minoritetsgrupper i allmänhet återtar den ideologiska makten som karakteriserar mediernas narrativa framställning.

En annan artikel som är delvis positiv till Halal-tv är Klas Lindbergs TV-krönika »Ge oss fler avslöjanden á la Hamilton i Halal-tv«. Även här finns slöjan med för att teckna en bild av de tre programledarna. Distinktionen från de negativa artiklarna ligger istället i det faktum att slöjan så att säga förblir ett klädesplagg. Inga associationer görs till en muslimsk ortodox tradition som exempelvis Ann Heberlein gör i Expressen då hon ser slöjan som »toppen på ett isberg av föreställningar angående kroppslighet och sexualitet som är allt annat än oskyldig». (Heberlein, 2008-11-04)

Om man här använder sig av de teorier som Jarlbro beskriver om hur man genom att kommentera kvinnors klädsel och på så sett förminskar programledarna så vänder Lindberg alltså lite på diskussionen och hyllar dessa. Lindberg ger även programledarna egenskaper som har med deras offentliga roll att göra vilket även det är positivt. (Jarlbro, 2006, s.39ff)

SVT:s produktion

Andra delar som debatteras är SVT:s produktion av programmet, Annina Rabe i Svenska Dagbladet (2008-11-04) och Klas Lindberg i Aftonbladet (2008-11-04) menar att anledningen till att Halal-tv är dåligt inte är programledarna. Rabe menar snarare att innehållet är luddigt. Hon skriver att Halal-tv till stora delar är riktigt dåligt och att detta beror på att programmet är:

» Dåligt på ett förenklande, icke-problematiserande sätt. Dåligt journalistiskt, helt enkelt... ...Det handlar om den totala luddighet som omgärdar hela programmet.«
(Rabe, 2008-11-04)

Men Lindberg ser en ljuspunkt i Halal-tv, nämligen deras smyginspelade diskussion med Hamilton som han kallar för ett »avslöjande«. Han menar att det är på detta sett som programledarna borde jobba, det blir tydligt när Hamilton säger en sak i det smyginspelade materialet och sedan något annat under den »riktiga« intervjun. Lindberg fortsätter med att Halal-tv med dold kamera och fler

avslöjande skulle kunna göra nytta (Lindberg, 2008-11-04). Martin Aagård också på Aftonbladet är inne på samma linje och menar att de avslöjande inspelningen med Hamilton:

»kunnat bli ett riktigt Janne Josefsson-ögonblick. Men det blev det aldrig. För producenterna gjorde bort sig mer än Hamilton själv när de valde att inte bygga avsnittet på hans märkliga utbrott.«

(Aagård, 2008-11-04)

Att producenterna valt att inte bygga programmet runt Hamiltons utbrott menar Aagård är på grund utav den tidigare debatten om Halal-tv som skulle skrämt upp dessa. Om programmet skulle byggts upp runt detta »avslöjande« skulle det kunnat bli riktigt kontroversiellt.

Aagård ser också något ingen annan insett med Halal-tv, han menar nämligen att Halal-tv är smygkristet. Detta bygger han på att nästan alla andra livsåskådningsprogram har detta perspektiv ögonblick och man tror vid ett först ögonblick att Halal-tv skulle bryta med detta. Dock förenas programledarna i andra avsnittet med kristdemokraternas ungdomsförbund i frågan om jämställdhet, vilket då Aagård tar som ett uttryck för programmet smygkristna perspektiv. Ingen annan debattör skriver om detta samband vilket gör Aagård till en extrem i den annat ganska likriktade debatten om programformatets religiösa infallsvinkel.

Det typiska är dock att flera av debattörerna är kritiska och menar att själva produktionen håller en låg nivå och tycks vara överens om programmets problem.

Niklas Wahllöf (2008-11-05) menar att det är en »skymf mot tittarnas intelligens« och menar att svenska stormedier idag brottas med dåligt självförtroende och i sin jakt på att skildra verkligheten som den är slutat använda sig av journalister till förmån för »verkliga« människor som lever i »verkligheten«. Wahllöf menar att medierna gör såhär för att inte kunna anklagas för att »åka ut och klappa intervjubjektet på huvudet« (Wahllöf, 2008-11-05). Det framgår i hans resonemang att detta bidrar till att produktioner som Halal-tv, är en del av en ny trend där användargenererat material blivit viktigare för medierna. Denna trend är enligt Wahllöf inte något som är positivt för programmet utan det bidrar snarare till Halal-tv: s »smärtsamt låg nivå« och avslutar sin tv-krönika med att »Bullen skulle gjort det bättre.« (Wahllöf, 2008-11-05)

En av de andra som också är inne på att Halal-tv håller en låg nivå är Karolina Fjellborg som i sin tv-krönika i Aftonbladet (2008-11-06) jämför två av SVT:s produktioner som båda under veckan har diskuterat klassamhället. Hon menar att första programmet av Halal-tv ger ett intryck av dåligt påläst och onyanserade flum om klassamhället. Fjellborg skriver att Carin 21:30 stod i stark kontrast till Halal-tv och diskussionen i Carin 21:30 med en författare och en journalist från Aftonbladet var mer intressant (Fjellborg, 2008-11-06). Fjellborgs reflektioner av de två programmen tycks passa in i Wahllöfs argumentation om att journalister bidrar till en bättre produktion och innehåll, än den form av produktion som Halal-tv: s programledare som »verkliga människor« står för (Wahllöf, 2008-11-05).

Halal-tv och public service idealet

Frågan om SVT:s val av programledare som tidigare varit central i debatten fortsätter att diskuteras även efter det att första avsnittet av Halal-tv har sänds. Nord och Strömbäck menar att om uppmärksamheten ska kunna upprätthållas är polarisering och konflikter en av de viktigaste metoderna. I frågan om Halal-tv är debatten väldigt polariserad. Efter det första programmet är det inte längre Awads tidigare uttalande om sharia-lagstiftning som debatteras utan fokus har förflyttats till SVT:s roll som partisk opinionsbildare. Debatten som följer om SVT handlar om hur vida Halal-tv passar in i idén om public service. Flera debattörer menar att Halal-tv blir en form av marknadsföring eller opinionsskapande för politisk islam. Att skapa politisk eller religiös opinion ingår inte i SVT:s public service uppdrag, utan författarna menar att SVT i valet att producera och sända Halal-tv tagit ställning för utpräglade religiösa värderingar. I och med att de tagit ställning i frågan frångått den opartiskhet som SVT och public service står för vilket bidrar till en delvis hård kritik. Diskussionen ter sig kanske aningen förenklad på grund av att tidningarnas utrymme inte tillåter att utveckla all argumentation. (Nord, Strömbäck, 2002, s.36)

Bland kritikerna finns bland annat Dilsa Demirbag-Sten (2008-11-07) som varit aktiv i debatten redan tidigare och »kvinnokampen« Azam Qarai som intervjuas i Dagens Nyheter av Fredrik Söderling (2008-11-04). I »Halal-tv är en skymf« från Aftonbladet (2008-11-09), argumenterar företrädare för flera olika organisationer bland annat riksföreningen »Glöm aldrig Pela och Fadime« och »Nätverket mot hedersrelaterat våld«, att en beslöjad programledare får en maktposition och som företrädare för SVT ges möjlighet att skapa opinion för politisk islam.

» Hennes slöja blir inte bara hennes utan SVT:s syn eller tolerans för det slöjan symboliserar. I och med detta skänker SVT slöjan oreserverat stöd och ger de beslöjade programledarna oinskränkt rätt att kränka alla de medborgare som avskyr de patriarkala och religiösa normer och värderingarna.«

(Ghasemiani, 2008-11-09)

Den som går längst i sin argumentation och kritik är Sara Mohammad som drar paralleller mellan de av SVT typecastade programledarna och talibanerna i Afghanistan och skriver följande i Expressen:

» Det är ett misstag att låta tre företrädare för politisk islam att göra sin religiösa plikt gentemot gud genom att leda programmet 'Halal-tv'. De här kvinnorna är inte vilka muslimska kvinnor som helst. De har samma åsikter som talibaner i Afghanistan.«

(Mohammad, 2008-11-10)

De som debatterar frågan om hur politisk islam ges plats i SVT och hur detta bryter mot public service tycks göra detta för att delge allmänheten något som är av stor vikt för samhället och dess framtid. Om man ser vilka debattörer som framträder i debatten har många titlar som antyder ett engagemang i frågan sedan tidigare. Exempelvis tituleras Azam Qarai som »kvinnokampen« i Dagens Nyheter (Söderling, 2008-11-04), Sara Mohammad är ordförande för riksföreningen »Glöm aldrig Pela och Fadime« (Mohammad, 2008-11-10), Dilsa Demirbag-Sten som är »flitigt anlita debattör i integrationsfrågor, hedersmord och kvinnors

rättigheter« (www.norstedtsforlagsgrupp.se) och från debattartikeln »Halal-tv är en skymf« återfinns bland andra Soleyman Ghasemiani, Barnen Först, Inger Stark och Maria Hagberg, Nätverket mot hedersrelaterat våld och Layla Qaraee, Kvinnors nätverk (Ghasemiani, 2008-11-09).

Redan tidigt i debatten kan man se en tendens där de mest kritiska rösterna kommer från personer som på olika sätt har egna erfarenheter från muslimska länder eller religionen islam, som till exempel Dilsa Demirbag-Sten eller Sara Moham-mad. Här får vi alltså söka förklaringar på det journalistiska innehållet på en indi-viduell nivå. (Nord, Strömbäck, 2002, s.30) Även om de författare som nämndes inte kan sägas dela samma erfarenheter ligger en förklaring till deras samstämmiga kritik mot Halal-tv i deras bakgrund och tidigare erfarenheter. Många författare påpekar, implicit men också explicit deras egna erfarenheter av exempelvis islam. Vi kan också se hur detta skapar en autenticitet hos författarna vilket ger dem en starkare ställning inom mediebranschen och bidrar positivt med att få deras arti-klar publicerade. Ett tydligt exempel är Dilsa Demirbag-Sten. Hon har en aktiv roll inom mediebranschen och skaffat sig ett inflytande som en etablerad debattör och krönikör. En sökning i Mediarkivet gav 446 träffar på relaterade artiklar. Demirbag-Sten har dessutom skrivit om sin bakgrund i Kurdistan och de levnads-förhållanden som råder där i sin bok Stamtavlor (Demirbag-Sten, 2005). Vi har också senare i debatten sett hur hon drar paralleller till dessa sina egna erfarenheter. (Demirbag-Sten, 2008-11-30)

En annan artikelförfattare som också ifrågasätter om Halal-tv inte är opinionsbil-dande är Annina Rabe. Det som skiljer henne från den grupp som har någon form av personlig koppling till programmet enligt Nord och Strömbäck (2002, s.30) är att Rabe inte lyfter kopplingen till politisk islam. Rabe frågar sig flera frågor i sin krönika men lämnar ute diskussionen om politisk islam:

» ... är inte tv ledd av tre kvinnor som är utvalda just i egenskap av att vara troende muslimer opinionsbildande? Varför just islam och ingen annan religion? Förvirrin-gen är total, och tyvärr klarnar inte mycket efter att det första programmet sänts.«
(Rabe, 2008-11-04)

8.3 Fjärde programmet

Efter det fjärde programmet har inte debatten om Halal-tv förändrats märkbart i jämförelse mot hur debatten efter det första programmet såg ut. Med undantag för att det har blivit allt färre artiklar är ungefär samma ämnen som diskuteras och debattörerna ställer sig fortfarande frågande till programformatet och SVT:s val av programledare. Debatten om att Halal-tv skulle vara opinionsbildande för politisk islam finns kvar. Det rör sig fortfarande om en övervägande negativ andel artiklar. Slutsatsens tycks bli att samtidigt som allt färre artiklar skrivs om programmet är det också allt färre som är positiva ju längre programmet har sänts.

Något som vi inte såg i den tidigare debatten är att veckan efter det fjärde programmet sänts har nu även politikerna aktivt börjat delta i debatten. En av dessa politiker som deltar i debatten och pekar på SVT:s val av vinkling är socialdemokraten Ann-Sofie Hermansson som menar att Halal-tv:

»hade kunnat vara en kanon idé för SVT att dra sitt strå till stacken och ta död på många av de fördomar som florerar mot muslimer i vårt land«
(Hermansson, 2008-11-26)

Men Hermansson menar att SVT:s val av vinkling kanske snarare provocerar fram främlingsfientliga reaktioner. Genom sitt val av programledare har SVT visat vad som är den rätta eller rena bilden av islam, trots att det precis som inom kristendomen finns en mångfald bland muslimer och dess syn på islam. En lika ensidig bild av kristna skulle kunna vara ett program där SVT valt medlemmar från Livets ord, Plymouth-bröderna eller Kristi brud, vilket skulle fått Hermansson att bli »fly förbannad«. Hermansson menar att den muslimska delen av Sverige inte förtjänar den bild SVT gett islam i sin cyniska tittarjakt. Denna bild av muslimer kan bidra till ett andrande vilket snarare motverkar det SVT arbetar för med programmet. (Hermansson, 2008-11-26)

Som replik på detta skriver Robert Olsson, som sitter i SVT:s programledning, att programmet är utvald på basis av en mycket noggrann publicistisk medvetenhet. Beslutet vilar på en vilja att framföra en alternativ bild av Sverige. Anmärkningsvärt är att i texten finns inga som helst refererande eller beskrivande ord om programledarna eller religion. Vi kan återigen påpeka likheterna med tidigare positiva artiklar som sällan fäster stor vikt vid attribut som programledarnas slöja utan istället påpekar till exempel att de är svenska. Läsaren förstår dock att de »nya perspektiven« Olsson diskuterar garanteras genom att programledarna är tre kvinnor som är troende muslimer med slöja.

I motsats till Robert Olsson vägrar kritikern att bara betrakta Halal-tv som ett oskyldigt perspektiv skifte. I Dagens Nyheter uppmärksammas Halal-tv i samband med FN: s dag för avskaffandet av våld mot kvinnor. Två organisationer kritiserar Halal-tv för att programledarna »tar ställning för hedersförtryck«. (Bjurwald, 2008-11-24)

En genomgående aktiv kritiker är som vi har kunnat se Dilsa Demirbag-Sten. Genom ett debattinlägg i Aftonbladet 23:e november drar Demirbag-Sten också in Gudrun Schyman i debatten om Halal-tv. Schymans försvar av FI: s politiska arbete mot kvinnovåld är inte intressant som sådant. Dock belyser det inom vilka ramar debatten nu rör sig. Dilsa Demirbag-Sten fortsätter att påpeka

sløjans roll som religiös symbol som representerar kvinnoförtryck. Hon drar också paralleller med sina egna erfarenheter som kvinna i ett land där islam är statsreligion. (Demirbag-Sten, 2008-11-30)

Schyman säger vidare att:

»Halal-tv sätter också ljuset på frågan om public service ska hålla på med religion-sutövning över huvud taget.«

(Schyman 2008-11-29)

Schyman knyter precis som Hermansson an till kristendomen och menar att hon inte vill se artisten Carola med ett kors på bröstet göra samhällsprogram i public service, då Schyman anser att Carola har tydliga kopplingar till Livets ord. Schyman menar att hon som företrädare för ett sekulärt samhälle är kritisk till att public service ska sända program med en religiös utgångspunkt. En annan fråga som Schyman tar upp är frågan om programledarnas kläder, slöjan, får en extra fokus i mediernas rapportering. Hon menar att en del av reaktionerna på Halal-tv har varit deras klädsel och ifråga sätter om manliga programledares kläder skulle bli föremål för diskussion eller kritik. (Schyman, 2008-11-29)

Det Schyman poängterar med att medierna refererar till programledarnas kläder är det Jarlbro i »Medier, genus och makt« kallar för symboliskt våld. Detta symboliska våld fungerar som en maktstrategi där den som beskriver programledarna vill utöva ett övertag. Det ser vi exempel på genom att man beskriver kvinnorna som privatpersoner och inte som verksamma i deras offentliga roll. Detta har även förekommit tidigare i debatten men det är först efter det fjärde programmet som Schyman lyfter upp detta. (Jarlbro, 2006, s.39ff)

Dilsa Demirbag-Sten svarar på Schymans debattartikel och menar att politisk islam inte bara tycks ha smugit sig in i samhället via public service utan även via den feministiska rörelsen. Demirbag-Sten menar att Schyman ser slöjan som vilken sorts klädesplagg som helst och inte som den religiösa symbol det verkligen är. Slöjan står för så mycket mer än bara ett klädesplagg skriver Demirbag-Sten och ser inget stöd för muslimska kvinnor hos Feministiskt initiativ i frågan om kroppslig integritet gentemot politisk islam. (Demirbag-Sten, 2008-11-30)

Även under perioden efter det första programmet var frågan om sløjans betydelse uppe i debatten. Sara Mohammad med flera, vill problematisera slöjan i debattartikel »Halal-tv är en skymf« som vi skrivit om tidigare. Artikelförfattarna vill lyfta frågan till en högre nivå, där man istället för att bara betrakta den som ett klädesplagg ser slöjan som en religiös symbol för patriarkala värderingar och normer. (Mohammed et al., 2008-11-09) Också Ann Heberlein gör en liknande ansats i sin text i Expressen (Heberlein, 2008-11-04)

8.4 Sjunde programmet

Efter det sjunde programmet har debatten och nyhetsrapporteringen om Halal-tv nästan helt försvunnit i de medier vi granskat. Den 16:e december svarar dock de tre programledarna på delar av kritiken av programmet i en debattartikel i Dagens Nyheter och Maria Näslund skriver en tv-krönika som delvis tar upp Halal-tv. Under slutet av veckan kommer beskedet om att det sista avsnittet av programmet ställs in och ersätts av ett debattprogram som ska handla om debatten runt Halal-tv.

Kritiken mot programledarna är densamma som tidigare veckor. Dock är det mycket få artiklar som går till angrepp mot programledarnas religiösa tro, påpekar att de är fanatiska eller gör liknande uttalanden. Likt tidigare kritik menar Maria Näslund att de tre programledarna är för amatörmässiga som journalister och misslyckas med att lyfta frågorna till en mer intressant nivå. Halal-tv framstår fortfarande som »fladdrig ungdoms-tv« där programledarna pratar i munnen på varandra. Men Näslund menar samtidigt att det man kommer komma ihåg av programmet är de roliga stunderna.

» Men programmet har sina roliga stunder med självdistans och humor och igår var det när tjejerna tog på sig blågula supporterkläder. Kepsen satt som ett smäck över slöjan.«

(Näslund, 2008-12-16)

När medierna under den senare delen av veckan sedan uppmärksammar att sista programmet av Halal-tv ställs in och ersätts av ett debattprogram återkommer debattörerna delvis till samma frågor som tidigare debatterats. Erik Laquist skriver i Svenska Dagbladet en artikel som beskriver den tidigare debatten men även låter även Awad, Demirbag-Sten, SVT och en tidigare SVT-medarbetare kommentera debatten. Demirbag-Sten som inte deltar i det extra insatta debattprogrammet undrar vilken plats religionen har i det offentliga rummet och menar att:

» Det som framgår tydligast av den här debatten är att SVT förmodligen har problem att hantera de här frågorna«

(Laquist, 2008-12-20)

Ozan Sunar menar att han som tidigare programgenrechef på SVT sagt nej till programmet på grund av att det var otydligt och problematiskt vilken roll programledarna skulle ha. Sunar förklarar att han var kritisk till idén därför att programledarna var där i egenskap av ortodoxa muslimer. Samtidigt menar han att det är viktigt att minoriteter och muslimer synliggörs i medierna, dock är det en komplicerad fråga om hur det ska genomföras.

Krisitna Lindström programchef på SVT menar i samma artikel att debatten inte riktigt kommit upp till ytan och ställer frågorna:

» Vad är en muslim, vad är en troende och vad är en sekulariserad? Vem är muslim och vem får representera islam?«

(Laquist, 2008-12-20)

För övrigt är det annars huruvida det sista programmet ställts in för att det gav en för positiv bild av Bam Björling eller inte som debatteras. Björling som startat och är vd för Kvinnoforum har under hösten avslöjats med ekonomiska oegentligheter av TV 4:s Kalla Fakta och Svenska Dagbladet. Bloggen Muslimska friskolan citeras i flera artiklar där de menar att sista avsnittet av Halal-tv ställts in på grund av den positiva bilden det gav av Björling. Detta dementeras dock av Gunnar Hofverberg projektledare för Halal-tv på SVT, som menar att de fått en möjlighet att sända ett extra insatt debattprogram istället. (Fristorp, 2008-12-20)

Det tycks därmed vara så att den mest hätska debatten på dagspressidorna nu stilla har avtagit. Istället blickar många författare i sina artiklar fram emot det stundande debattprogrammet. De tre programledarna vilar dock inte. I polemik mot den skarpa kritik vi bland annat har kunnat visa på efter program fyra skriver de en debattartikel i Dagens Nyheter där de menar att de har utsatts för förtal i medierna. Den kritik som har framförts av debattörer som Sara Mohammad, genom vilken de tre har utmålats som talibaner och starkt konservativa i sina patriarkala åsikter om jämställdhet, har inga grunder menar man.

Man hävdar vidare att det råder en bred negativ bild i dagspressen som har byggts upp av osanningar. Enligt de tre programledarna finns det ett antal personer som har försökt få artiklar, skrivna till försvar för programmet och de tre programledarna, publicerade i en rad olika tidningar utan någon framgång. De ser det här som ett exempel på hur media gång på gång skymfar Halal-tv och motarbetar alla försök till att nyansera debatten. Deras invändningar mot kritiken har visat sig vara densamma gång på gång under debatten. Debattartikeln avslutas med dessa ord:

» 'Halal-tv' handlar om att det faktiskt finns välutbildade troende svenska muslimska tjejer som är modiga och fria, som vågar skämta med sig själva och som har ett och annat att bidra med i samhällsdebatten.«

(Awad et al., 2008-12-16)

Annars avslutar Johan Nylander på Göteborgs Posten debatten med en sur one-liner:

» Sista avsnittet av Halal-tv stoppas visst av SVT. Kvalitetsskäl, måne?»

(Nylander, 2008-12-21)

9.0 SLUTDISKUSSION

Syftet med vår uppsats var att undersöka debatten om Halal-tv i svensk dagspress under 2008. Vi har i vår studie försökt lyfta fram frågor som har varit centrala i debatten. Vi har visat att de mest diskuterade ämnena handlar om religionens framställning och roll i Halal-tv, programledarnas roll och till sist också SVT:s roll. Vidare har vi försökt lyfta fram hur Halal-tv porträtteras i dagspressen. Där har vi kunnat visa att karakteriseringen av de tre programledarna har präglats av olika stereotypiserings strategier. Dessa strategier har förenklat och spetsat till framställningen av de tre programledarna. Vårt resultat överensstämmer därmed med resultatet från tidigare forskning om invandrare och minoritetsgrupper i medierna.

9.1 En viktig fråga, men varför det gick fel?

Flera av de artikelförfattare, även de som har varit kritiska och som har varit en del av debatten menar att tanken med att sända Halal-tv var god och att minoritetsgruppers erfarenheter och uppfattningar av Sverige är ett viktigt ämne att diskutera. Slutsatserna från vår studie pekar på ett antal olika förklaringar till den debatt som uppkom om Halal-tv. Samtidigt bör det understrykas att den ena förklaringen inte utesluter den andra.

De positiva artiklarna har delvis handlat om hur Halal-tv just uppmärksammar en minoritetsgrupp och belyser viktiga frågor utifrån deras perspektiv. Dessutom, och kanske viktigast av allt, är att man nu låter de föra sin egen talan och inte bara låter dem vara omtalade.

Rent generellt är det ett större fokus på personliga egenskaper i de positiva artiklarna där man till exempel för fram att de inte är förtryckta utan välutbildade och glada. Huvudrollsinnehavarna själva har menat att det är detta faktum som har upprört så många av kritikerna. Det har upplevts som provocerande samtidigt som det har utmanat de etablerade stereotyper hos människor att se starka kvinnliga muslimer som av egen vilja har valt att bära slöja. Delvis har man också velat framhäva att de tre programledarna är svenska.

Till sist var det emellertid inte de positiva åsikterna som dominerade i debatten om Halal-tv. Vårt resultat visar att 44 procent av artiklarna var negativa. Vad var det då som gick fel?

Delvis ser vi att upphovet till en del artiklar har varit vad man har ansett vara den undermåliga kvalitén på programmet. Kritikerna menar att man inte lyckas fördjupa resonemang och frågeställningar, att de tre programledarna är okunniga och att hela programmet har omgärdats av en luddighet. Kritiken här har delvis riktats sig till de tre programledarna men också mot programidén och produktionen i sin helhet.

Dock menar vi att den huvudsakliga orsaken till de flesta artiklar är SVT:s vinkling. Redan innan första programmet sänts publicerades ett antal artiklar som handlade om valet av programledare och vilken bild av muslimer detta skulle ge tittarna. Överlag gäller kritiken den medvetna castingen SVT gjorde då man valde de tre programledarna. Inte bara var det tre muslimska kvinnor som alla bar slöja, två av dem skakar dessutom inte hand med män och den ena Cherin Awad hade

tidigare gjort ett kontroversiellt uttalande om sharia-lagar och stening vid otrohet. Valet av en programledare med den bakgrund som Cherin Awad hade fick sedan flera debattörer att mena att SVT gav plats för politisk islam att marknadsföra sig via public service vilket skulle strida mot Radio- och TV-lagen. I Svenska Dagbladet kunde man 2009-04-28 läsa att SVT friats i samtliga fall som Granskningsnämnden granskat med anklagelser om både partiska eller osakliga inslag i programmet.

De tidiga publikationerna kom att redan inledningsvis ge en negativ bild om Halal-tv som förstärktes under höstens gång. Den extrema framställningen av muslimer och islam som kritiserades från många håll, riskerar att förstärka fördomar om islam istället för att förebygga dem. De mest cyniska kritikerna vill hävda att detta bara är en populistiska tittar jakt, i vilken man utnyttjar alla strategier nyhetslogiken erbjuder. För visst har SVT varit medvetna om vilken bild man förmedlar. Uppfattningen förstärks när vi även vet om hur SVT:s informationsavdelning sprider den inspelade konfrontationen mellan de tre programledarna och Carl Hamilton till dagspressen inför första avsnittet.

Kritiken mot SVT:s vinkling kommer framförallt ifrån personer som själva på olika sätt har liknande erfarenheter som programledarna, till exempel att de är uppvuxna i länder där islam är statsreligion eller att de är invandrare. Dessa kan inte lika lätt som andra kritiker bortse ifrån den fundamentalistiska islamistiska ideologin som Halal-tv ligger farligt nära. Det är detta som är den verkliga skillnaden mellan de positiva och de negativa artiklarna. De positiva artiklarna ser Halal-tv som ett oskyldigt perspektiv skifte och slöjan som ett klädesplagg. De negativa artiklarna inordnar slöjan i en religiös kontext där mannens överordnade plats över kvinna är en dogm.

9.2 Fortsatt forskning

Vi ser möjligheten att göra en jämförande studier av debatten om Halal-tv och debatten om Mosaik för att se om det offentliga samtalet om minoritetsgrupper i tv har förändrats över tid och i så fall hur. Man skulle även kunna tänka sig att göra jämförande forskning på framtida program med liknande programide som Halal-tv i framtiden.

Det hade varit intressant att göra en studie kring den holländska motsvarigheten till Halal-tv, "De meiden van Halal", för att se eventuella likheter och skillnader i debatten. Då skulle man även kunna se eventuella skillnader mellan länderna.

REFERENSER

- Aagård, Martin (2008) *Halal-tv är bara ytterligare ett smygkristet program*, Aftonbladet, Stockholm (2008-11-04)
- Altheide, David L (1996) *Qualitative media analysis*, Thousand Oaks, Calif
- Awad, Cherin et al. (2008) *Vad är det mer än tv-program vi inte får göra?*, Svenska Dagbladet, Stockholm (2008-11-05)
- Bergdahl, Olivia (2008) *Panelen...*, Göteborgs posten, Göteborg (2008-11-08)
- Bjurwald, Lisa (2008) *Stoppa hedersvåldet*, Dagens Nyheter, Stockholm (2008-11-24)
- Boréus, Kristina (2001) Discursive Discrimination and Its Expressions. I Nordicom Review 22 (2001) nr.2, Göteborg s.31-37
- Brandel, Tobias (2009) *Nämnd fällde TV4Plus*, Svenska Dagbladet, Stockholm (2009-04-28)
- Brune, Ylva (red.) (1998) *Mörk magi i vita medier – svensk nyhetsjournalistik om invandrare, flyktingar och rasism* Carlsson Bokförlag, Bjärnum
- Brune, Ylva (2006) *Den dagliga dosen. Diskriminering i Nyheterna och Bladet*. I SOU 2006:21 *Mediernas vi och dom - Mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*, Stockholm. s 89-122
- Creutz-Kämpfi, Karin (2008) *The Othering of Islam in a European Context*, Nordicom Review 29 (2008) 2, Göteborg
- Demirbag-Sten, Dilsa (2005) *Stamtavlor*, Norstedts, Stockholm
- Demirbag-Sten, Dilsa (2008) *Fel frontfigurer i SVT-program*, Svenska Dagbladet (2008-10-31)
- Demirbag-Sten, Dilsa (2008) *SVT reducerar muslimer till extremister*, Svenska Dagbladet, Stockholm (2008-11-07)
- Demirbag-Sten, Dilsa (2008) *Borde vara självklart att problematisera slöjan*, Aftonbladet, Stockholm (2008-11-30)
- Djerf-Pierre, Monica, Levin, Anna (2005) Mediefältets janusansikte: medieeliten, journalisterna och mångfalden. I Ds. 2005:12 *Makten och mångfalden – Eliter och etnicitet i Sverige. Rapport från Integrationspolitiska maktutredningens forskningsprogram*. Stockholm. s.167-226
- Domellöf-Wik, Maria (2008) *Vill slå hål på fördomarna*, Göteborgs Posten, Göteborg (2008-11-03)

Donati, Pierpaolo (2009) *Beyond the dilemmas of multiculturalism: recognition through 'relational reason'*. I *International Review of Sociology* 19, Nr. 1, Mars 2009. s.55-82

Edström, Maria, Nordberg, Karin (2005) *Det villkorade medierummet. En diskussion om genrer, makt och mångfald*. I *Ds 2005:12 Makten och mångfalden – Eliter och etnicitet i Sverige*. Rapport från Integrationspolitiska maktutredningens forskningsprogram. Stockholm. s.285-318

Edström, Maria (2006) *TV-rummets eliter : föreställningar om kön och makt i fakta och fiktion*, Göteborgs universitet, JMG, Göteborg

Fjellborg, Karolina (2008) *Carin Hjulström vann klasskampen i SVT*, Aftonbladet, Stockholm (2008-11-06)

Fristorp, Mimmi (2008-12-20) *Sista avsnittet av 'Halal-tv' stoppas*, Dagens Nyheter, Stockholm

Ghersetti, Marina (2007) *Vem bestämmer nyhetsvärdet?*, i Asp, K. *Den svenska journalistkåren*. JMG/Göteborgs universitet, Göteborg

Gustafsson, Ove, Karlsson, Karl Johan (2008) *Tar tillbaka åsikt om dödstraff*, Expressen, Stockholm (2008-10-15)

Gripsrud, Jostein (2002) *Mediekultur mediesambälle*, Bokförlaget Daidalos, Göteborg

Göteborgs Posten (2008-11-03) *Sverige ur nya vinklar*, Göteborgs Posten, Göteborg (2008-11-03)

Haldert, Sara (2008) *De vill ge en ny bild av Sverige*, Svenska Dagbladet, Stockholm (2008-10-31)

Haldert, Sara (2008) *Tittarna sviker omstridda Halal-tv*, Svenska Dagbladet, Stockholm (2008-11-05)

Heberlein, Ann (2008) *En Carl i hand?*, Expressen, Stockholm (2008-11-04)

Hermansson, Ann-Sofie (2008) *SVT cyniskt i sin tittarjakt*, Göteborgs Posten, Göteborg (2008-11-26)

Hylland Eriksen, Thomas (2002) *Kulturterrorismen - En uppgörelse med tanken om kulturell renhet*, Nya Doxa, Nora

Jansson, Andre (2002) *Mediekultur och samhälle - en introduktion till kulturteoretiska perspektiv inom medie- och kommunikationsvetenskapen*. Studentlitteratur, Lund

Johansson, Marcus (2006) *Husbondens röst i etnifierad lokalpress*. I SOU 2006:21 (Red. Camauër, Leonor, Nohrstedt, Stig Arne) *Mediernas Vi och Dom – mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*. Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. Stockholm.

Lindberg, Klas (2008) *Ge oss fler avslöjande á la Hamilton i Halal-tv*, Aftonbladet, Stockholm (2008-11-04)

Lappalainen, Paul, (2005) *Det blågula glashuset – strukturell diskriminering i Sverige*. SOU 2005:56 Stockholm

Mohammad, Sara (2008) *Halal-tv döljer vår verklighet*, Expressen, Stockholm (2008-11-10)

Nord, Lars, Strömbäck, Jesper (2002) *Tio dagar som skakade världen*, Styrelsen för psykologiskt försvar, Stockholm

Nylander, Johan (2008-12-21) *En succé som är svår att skämta bort*, Göteborgs posten, Göteborg

Näslund, Maria (2008-12-16) *Sanna Nielsen har varit snäll*, Expressen, Stockholm

Rabe, Annina (2008) *Förvirringen är total om halal-tv*, Svenska dagbladet, Stockholm (2008-11-04)

Runsten, Pia Strand (2006) “*Hedersmord*”, *eurocentrism och etnicitet - Mordet på Fadime – En fallstudie*. I SOU 2006:21 (Red. Camauër, Leonor, Nohrstedt, Stig Arne) *Mediernas Vi och Dom – mediernas betydelse för den strukturella diskrimineringen*. Rapport av Utredningen om makt, integration och strukturell diskriminering. Stockholm.

Sandström Lasse (2004) *Rosengård i medieskuggan*, Stiftelsen institutet för mediastudier, Stockholm

Schyman, Gudrun (2008) *Religion hör inte hemma i samhällsprogram på SVT*, Aftonbladet, Stockholm (2008-11-29)

SOU (2004) *Kategorisering och integration. Om föreställda identiteter i politik, forskning, media och vardag*, internet: http://www.regeringen.se/download/9048b3fd.pdf?major=1&minor=47492&cn=attachmentPublDuplicator_0_attachment (2009-03-31)

Svensk Dagspress (2007) *Svensk Dagspress 2008 - Fakta om marknad och medier* internet: http://www.dagspress.se/uploaded/document/2008/5/28/Svensk_dagspress_2008.pdf (2009-04-22)

Söderling, Fredrik (2008) *Vad är det för fel på muslimska programledare?*, Dagens Nyheter, Stockholm (2008-11-04)

Wahlöf, Niklas (2008) *Låg nivå. 'Halal-tv' en skymf mot tittarnas intelligens*, Dagens Nyheter, Stockholm (2008-11-05)

Werbner, Pnina (2009) *Revisiting the UK Muslim diasporic public sphere at a time of terror: from local(benign) invisible spaces to seditious conspiratorial spaces and the 'failure of multiculturalism' discourse*. I *South Asian Diaspora* 1, Nr. 1, Mars 2009. s.19–45

www.grn.se (2009) *Tillstånd SVT* internet: <http://www.grn.se/upload/PDF-filer/S%C3%A4ndningstillst%C3%A5nd/Tillst%C3%A5nd%20SVT.pdf> (2009-04-22)

www.norstedtsforlagsgrupp.se (2009) *Stamtavlor - Dilsa Demirbag-Sten* internet: <http://www.norstedtsforlagsgrupp.se/templates/norstedts/NorBook.aspx?id=29231>, (2009-05-15)

www.riksdagen.se, (2009) *Radio- och TV-lag (1996:844)*, Kulturdepartementet, internet: http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&dok_id=SFS1996:844&rm=1996&bet=1996:844 (2009-05-25)

BILAGOR

Bilaga A - Kodbok för den kvantitativa innehållsanalysen

Kodbok

V1 - Artikel Rubrik

V2 - Sida

Sida i tidningen (första sidan artikeln börjar på)

V3 - Tidning

- 1 Göteborgs posten
- 2 Dagens nyheter
- 3 Aftonbladet
- 4 Västerbottenskuriren
- 5 Metro
- 6 Svenska dagbladet
- 7 Expressen
- 8 Nerkes allehanda
- 9 Helsingborgs dagblad

V4 - Datum

V5 - Placering

- 1 Ledare
- 2 Debattartikel
- 3 Insändare
- 4 Krönika
- 5 Politik
- 6 Nöje
- 7 Kultur
- 8 TV
- 9 Nyheter
- 10 Sport
- 11 Ungdomsdel
- 12 SMS
- 99 Okodbart

V6 - Storlek

- 1 Mer än en sida
- 2 1 sida till 1/2
- 3 mindre än 1/2 till 1/4 sida
- 4 mindre än 1/4 till 1/8 sida
- 5 mindre än 1/8 sida

V7 - Kön

- 1 Man
- 2 Kvinna
- 3 Både Man och Kvinna
- 99 Okodbart

V8 - Namn

99 Okodbart

V9 - Handlar om personerna

- 1 Ja
- 2 Nej
- 99 Okodbart

V10 - Handlar om religion

- 1 Ja
- 2 Nej
- 99 Okodbart

V 11 - Handlar om SVT

- 1 Ja
- 2 Nej
- 99 Okodbart

V 12 - Handlar om genus

- 1 Ja
- 2 Nej
- 99 Okodbart

V 13 - Handlar om etnicitet

- 1 Ja
- 2 Nej
- 99 Okodbart

V14 - Inställning till programmet

- 1 Positiv
- 2 Negativ
- 3 Varken eller
- 99 Okodbart

V15 - Innehåll

- 1 Handlar huvudsakligen om Halal-tv
- 2 Handlar delvis om Halal-tv
- 99 Okodbart

Bilaga B - Frågor till den kvalitativa innehållsanalysen

SVT

Hur skildras SVT?

Hur framställs SVTs val av programformat?

Är SVT i fokus eller periferin i artikeln?

Vad diskuteras när SVT tas upp?

Framkommer några förslag till SVT?

Huvudrollsinnehavarna

Hur skildras programledarna?

Hur framställs programledarna i programformatet?

Är programledarna i fokus eller periferin i artikeln?

Vad diskuteras när programledarna tas upp?

Framkommer några förslag till programledarna?

Finns det någon relation mellan artikelförfattaren och muslimer?

Finns det ett "vi" och ett "dem"?

Vilka beskrivande eller refererande ord används?

Religion

Hur skildras religion?

Hur framställs religionen i programformatet?

Är programledarna i fokus eller periferin i artikeln?

Vad diskuteras när programledarna tas upp?

Framkommer några förslag till SVT?

Finns det någon relation mellan artikelförfattaren och muslimer?

Finns det ett "vi" och ett "dem"?

51

Vilka beskrivande eller refererande ord används?